

Lovforslag nr. L 78. Fremsat den 4. november 2004 af kulturministeren (Brian Mikkelsen)

Forslag

til

Lov om ændring af ophavsretsloven

(Arkiver, biblioteker og museer samt syns- og læsehandicappede m.v.)

§ 1

I lov om ophavsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 710 af 30. juni 2004, foretages følgende ændringer:

1. I § 10, stk. 1, ændres »lov om mønstre« til: »designloven«.

2. I § 11, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

»Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på fremstilling af eksemplarer i medfør af § 16, stk. 5.«

3. § 16 ophæves, og i stedet indsættes:

»Arkiver, biblioteker og museer

§ 16. Offentlige arkiver, offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige, samt statslige museer og museer, der er godkendt efter museumsloven, må gengive og sprede eksemplarer af værker til brug i deres virksomhed i overensstemmelse med bestemmelserne i stk. 2-6, såfremt det ikke sker i erhvervsøjemed. Dette gælder dog ikke for edb-programmer i digital form, bortset fra computerspil.

Stk. 2. Institutionerne må fremstille eksemplarer i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed.

Stk. 3. Såfremt et eksemplar i en institutions samling er ufuldstændigt, må institutionen fremstille eksemplarer af de manglende dele, medmindre værket kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

Stk. 4. Biblioteker må fremstille eksemplarer af udgivne værker, der bør være tilgængelige i

bibliotekets samlinger, men som ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

Stk. 5. Ophavsretten er ikke til hinder for fremstilling af eksemplarer i overensstemmelse med bestemmelserne i pligtafleveringsloven.

Stk. 6. Eksemplarer, der er fremstillet efter stk. 3-5 eller afleveret i medfør af pligtafleveringsloven, må udlånes til brugere. Det samme gælder i særlige tilfælde eksemplarer, der er fremstillet efter stk. 2. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. finder ikke anvendelse på billedoptagelser og eksemplarer fremstillet i digital form eller i form af lydoptagelser.

Stk. 7. Retten til videre udnyttelse af de eksemplarer, der er fremstillet i medfør af stk. 2-5, afhænger af de i øvrigt gældende regler.

§ 16 a. Offentliggjorte værker kan gøres tilgængelige for enkeltpersoner på de i § 16, stk. 1, nævnte institutioner til personligt gennemsyn eller studium på stedet ved hjælp af teknisk udstyr.

Stk. 2. Eksemplarer, der er fremstillet eller afleveret i medfør af pligtafleveringsloven, må uanset bestemmelsen i stk. 1 kun gøres tilgængelige på Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket og Det Danske Filminstitut for enkelte personer ad gangen.

Stk. 3. De i stk. 2 nævnte institutioner må overføre og udlevere eksemplarer af pligtafleverede værker, der er udsendt i radio og fjernsyn, filmværker og værker, der er offentliggjort i elektroniske kommunikationsnet, til forskningsformål, såfremt værket ikke kan erhverves i almindelig handel. Sådanne eksemplarer må ikke udnyttes på anden måde.

§ 16 b. Offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige, kan på bestilling i digital form gengive artikler fra aviser, tidsskrifter og samleværker, kortere afsnit af bøger og andre udgivne litterære værker samt illustrationer og noder, som er gengivet i tilslutning til teksten, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. omfatter ikke udsendelse i radio eller fjernsyn eller tilrådighedsstillelse af værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led.«

4. Overskriften til § 17 affattes således:

»Syns- og hørehandicappede«

5. § 17, stk. 2-4, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på lydoptagelser af litterære værker eller på gengivelser, der udelukkende består af lydoptagelser af musikværker.

Stk. 3. Lydoptagelser af udgivne litterære værker må gengives og spredes til brug for syns- og læsehandicappede, når det ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 4.

6. § 21, stk. 3, ophæves.

7. § 24, stk. 1, affattes således:

»Kunstværker, der indgår i en samling, eller som udstilles eller udbydes til salg, må gengives i kataloger over samlingen. Sådanne kunstværker må endvidere gengives i meddelelser om udstilling eller salg, herunder i form af overføring til almenheden.«

8. I § 27, stk. 2, udgår »afskrifter eller fremstillede«.

9. I § 30, stk. 1, ændres »Danmarks Radio, TV 2 samt Færøernes Radio (Utvarp Føroya), Færøernes Fjernsyn (Sjónvarp Føroya) og Grønlands Radio (Kalaallit Nunaata Radioa)« til: »DR, TV 2/DANMARK A/S og de regionale TV 2-virksomheder«.

10. I § 30 a, stk. 1, ændres »Danmarks Radios og TV 2's« til: »DR's, TV 2/DANMARK A/S' og de regionale TV 2-virksomheders«.

11. § 33 ophæves.

12. I § 47, stk. 1 og 2, og § 49, stk. 1, ændres »17, stk. 4« til: »17, stk. 3«.

13. I § 48, stk. 2 og 3, ændres »17, stk. 5« til: »17, stk. 4«.

14. I § 50, stk. 1, § 51, stk. 1, og § 52, stk. 1, ændres »§§ 13 og 14, § 16, stk. 2, § 17, stk. 5« til: »§§ 13, 14 og 16 b, § 17, stk. 4«.

15. I § 65, stk. 4, og § 66, stk. 2, ændres »§§ 13 og 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1-3 og 5« til: »§§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4«.

16. I § 65, stk. 4, og § 70, stk. 3, ændres »33-35« til: »34, 35«.

17. I § 66, stk. 2, og § 75 d, stk. 1, udgår », 33«.

18. I § 67, stk. 2, ændres »§§ 13 og 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, 3 og 5« til: »§§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1 og 4«, og »§ 21, stk. 3,« udgår.

19. I § 67, stk. 2, ændres »31-34« til: »31, 32, 34«.

20. I § 69, stk. 3, ændres »§ 15, § 17, stk. 1-3« til: »§§ 15-16 a, § 17, stk. 1 og 2«.

21. I § 70, stk. 3, ændres »13-16, § 17, stk. 1, 3 og 5« til: »13-16 b, § 17, stk. 1 og 4«.

22. I § 71, stk. 5, ændres »30-35« til: »30-32, 34 og 35«.

23. I § 75 d, stk. 1, ændres »§ 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1-4« til: »§§ 15 og 16, § 17, stk. 1-3«.

24. § 88 affattes således:

»§ 88. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler, hvorefter anvendelsen af lovens bestemmelser under forudsætning af gensidighed udvides i forhold til andre lande.

Stk. 2. Endvidere kan kulturministeren fastsætte nærmere regler, hvorefter loven gøres anvendelig på værker, som først er udgivet af mellemfolkelige organisationer, samt på ikke-udgivne værker, som sådanne organisationer har ret til at udgive.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2005.

Stk. 2. Anordning nr. 1213 af 17. december 2002 som ændret ved anordning nr. 159 af 17. marts 2004 forbliver i kraft, indtil den afløses eller ændres af regler udstedt i medfør af ophavs-

retslovens § 88 som affattet ved denne lovs § 1, nr. 24.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 876 af 28. november 1997 ophæves.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Den gældende ophavsretslov er fra 1995. Loven er senest blevet ændret ved lov nr. 997 af 9. december 2003 (FT 2003-04, s. 554, 2193, 2566, A s. 469, 506 og B s. 52) og lov nr. 352 af 19. maj 2004 (FT 2003-04, s. 1724, 9919, 10200, A s. 1761 og 1861 og B s. 1424). Ved lovændringen i december 2003 revideres vederlagsordningen for kopiering til privat brug – den såkaldte blankbåndsortning. Endvidere gennemføres et forbud mod fremstilling af digitale kopier på grundlag af eksemplarer af værker, man har lånt eller lejet, ligesom lovændringen begrænser mulighederne for at benytte fremmed medhjælp, der medvirker i erhvervsøjemed, ved fremstilling af kopier af litterære værker. Ved lovændringen i maj 2004 forhøjedes strafferammen for grove ophavsretskrænkelser.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med det samtidigt fremsatte forslag til en ny pligtafleveringslov. Hovedformålet med nærværende lovforslag er dels at præcisere, at ophavsretten ikke er til hinder for indsamling og bevaring af materiale, der omfattes af pligtafleveringsloven, dels at forenkle reglerne om arkivers, bibliotekers og museers adgang til kopiering m.v. Et andet hovedformål er at revidere reglerne om syns- og læsehandicappedes adgang til lydbøger. Endelig foreslås en ændring af reglerne om tilgængeliggørelse af værker for enkeltpersoner på biblioteker til personligt gennemsyn eller studium på stedet ved hjælp af teknisk udstyr, ligesom der hjemles en udvidet adgang for kunstmuseer m.v. til at gengive kunstværker.

En oversigt over de bestemmelser i den gældende lov, som berøres af lovforslaget, følger som *bilag 1*.

2. Arkiver, biblioteker og museer

2.1. Indledning

Offentlige arkiver, biblioteker og museer (de såkaldte ABM-institutioner) indeholder væsentlige kulturelle og samfundsmæssige informationer, som ville

gå tabt for eftertiden, hvis ikke institutionerne fik mulighed for at fremstille kopier i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed. Dette er kernen i den ophavsretlige regulering af ABM-området.

På foranledning af Folketingets Kulturudvalg iværksatte kulturministeren i 2002 et udredningsarbejde om bevaring af kulturarven. Arbejdet mundede i 2003 ud i rapporten *Udredning om bevaring af kulturarven*, som indeholder en række forslag til nye initiativer, der har til formål at bidrage til en bedre og mere tidssvarende bevaring af den fysiske og elektroniske kulturarv.

På baggrund af anbefalingerne i rapporten fremsætter kulturministeren samtidig med nærværende lovforslag et forslag til en ny pligtafleveringslov, der bl.a. åbner mulighed for, at pligtafleveringsinstitutionerne kan foretage høstning af materiale på internettet. Desuden bliver film samt radio- og fjernsynsudsendelser nu omfattet af pligtafleveringsloven.

De nye pligtafleveringsregler foranlediger visse ændringer i ophavsretsloven og giver samtidig anledning til en mere generel revision af det ophavsretlige regelsæt vedrørende arkiver, biblioteker og museer.

2.2. pligtaflevering

2.2.1. Gældende ret

Efter ophavsretslovens § 16, stk. 1, kan kulturministeren fastsætte regler, hvorefter arkiver, biblioteker og museer på nærmere fastsatte vilkår kan fremstille enkelte eksemplarer af værker til brug i deres virksomhed, såfremt det ikke sker i erhvervsøjemed. Det følger samtidig af § 16, stk. 1, 2. pkt., at de fremstillede eksemplarer ikke må udlånes eller på anden måde gøres tilgængelige uden for arkivet, biblioteket eller museet, hvis det drejer sig om lyd- og billedoptagelser eller eksemplarer i digital form.

Med hjemmel i § 16, stk. 1, har kulturministeren udstedt bekendtgørelse nr. 876 af 28. november 1997 om arkivers, bibliotekers og museers adgang til at fremstille eksemplarer af litterære og kunstneriske værker

m.v. (i det følgende »ABM-bekendtgørelsen«). ABM-bekendtgørelsen er optaget som bilag 2 i lovforslaget.

I henhold til ABM-bekendtgørelsens § 5 er det til- ladt at fremstille eksemplarer af værker m.v. i over- ensstemmelse med § 2, stk. 3, i den gældende pligt- afleveringslov.

Radio- og tv-udsendelser er ikke omfattet af den gældende pligtafleveringslov. Ophavsretslovens § 33 indeholder imidlertid en hjemmel til, at værker, som udsendes i radio og tv, kan optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive dem, og opbevares i Statens Mediesamling, såfremt udsendelserne er af dokumentarisk værdi. Begrebet dokumentarisk værdi indebærer, at udsendelser af biograffilm, musik-cd'er og andet stof, der eksisterer uafhængigt af radio- eller tv-mediet, og som eventuelt har været genstand for en selvstændig udgivelse, principielt ikke omfattes af § 33. Opbevaringen foregår ved, at radio- og tv-foreta- gende sender kopier af deres udsendelser til Statens Mediesamling.

2.2.2. Baggrund for forslaget

I *Udredning om bevaring af kulturarven* er det an- ført, at den gældende ophavsretslov og ABM-be- kendtgørelse ikke giver hjemmel til at indsamle ma- teriale fra fx internettet. Udvalget foreslår, at pligt- afleveringsloven udvides til også at omfatte indsamling af materiale fra internettet, og som følge heraf finder ud- valget, at der også er behov for at ændre ophavsrets- loven for at skabe hjemmel til at foretage den fornødne eksemplar fremstilling.

Udvalget anbefaler endvidere, at pligtafleverings- loven også kommer til at omfatte film samt radio- og tv-udsendelser.

2.2.3. Kulturministeriets overvejelser

Som følge af de foreslåede ændringer i pligt- afle- veringsloven kan Kulturministeriet tilslutte sig ud- valgets anbefaling om at præcisere, at der uanset den op- havsretlige beskyttelse kan foretages den nødvendige kopiering i henhold til reglerne i pligtafleverings- loven. I lighed med, hvad der gælder for aktindsigt og arkivadgang, jf. ophavsretslovens § 27, bør ophavsret- ten ikke være til hinder for indsamling og bevaring af materiale i medfør af pligtafleveringsloven.

Det fremgår af art. 9 i direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af op- havsret og beslægtede rettigheder i informationssam- fundet (EF-Tidende 2001 L 167, s. 10) (herefter: info- soc-direktivet), at direktivet ikke berører bestemmel- ser om pligtaflevering; medlemsstaterne er således frit stillet med hensyn til at fastsætte nationale ophavs-

retsregler om indsamling og bevaring af materiale som led i en pligtafleveringsordning.

Det foreslås herefter, at det i § 16, stk. 5, bestem- mes, at ophavsretten ikke er til hinder for fremstilling af eksemplarer af værker i overensstemmelse med pligtafleveringsloven. Om tilgængeliggørelse af pligt- afleveringsmaterialet, se pkt. 2.5.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 og 3.

Den foreslåede bestemmelse giver pligtafleverings- institutionerne (navnlig Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket) mulighed for at fremstille eksempla- rer med henblik på indsamling og bevaring af ophavs- retligt beskyttet materiale inden for rammerne af pligtafleveringsloven. Kulturministeriet har overve- jet, om der i ophavsretlig henseende fortsat bør foreta- ges en sondring mellem radio- og tv-udsendelser og andet pligtafleveret materiale.

Efter art. 11 bis, stk. 3, i Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker kan de kon- traherende stater bestemme, at radio- og tv-foretagers såkaldte efemere optagelser kan opbevares i offi- cielle arkiver på grundlag af deres exceptionelt dok- umentariske karakter; efemere optagelser er optagelser af programmer m.v. med henblik på senere udsendelse. Det følger desuden af konventionens art. 9, stk. 2, at medlemsstaterne generelt kan indføre undtagelser fra eneretten til eksemplar fremstilling, såfremt betin- gelserne i den såkaldte tretrinestet iagttages; tretrin- stesten indebærer, at en undtagelse fra eneretten kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af et værk og ikke inde- bærer en urimelig skade for rettighedshavernes legiti- me interesser. Art. 9, stk. 2, blev gennemført senere end art. 11 bis, stk. 3.

Da radio- og tv-udsendelser foreslås omfattet af den nye pligtafleveringslov, finder ministeriet ikke, at der er grundlag for at opretholde særlige bestemmelser i ophavsretsloven om kopiering og opbevaring af radio- og tv-udsendelser. Pligtafleveringsinstitutionerne bør have mulighed for at fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio og tv, på lige fod med andet op- havsretligt beskyttet materiale. Det forudsættes, at pligtafleveringsinstitutionen (Statens Mediesamling på Statsbiblioteket) som hovedregel selv optager ud- sendelserne. Der henvises nærmere til bemærkningerne til forslaget til § 16, stk. 5. Når ordningen ikke går ud på, at det er radio- og tv-foretagendernes efemere optagelser, der pligtafleveres, udgør Bernerkonventi- onens art. 11 bis, stk. 3, ikke det konventionsmæssige grundlag for bestemmelsen. I stedet muliggøres ord- ningen af den generelle tretrinestet i konventionens art. 9, stk. 2, som ikke indeholder noget krav om, at

udsendelserne skal være af dokumentarisk værdi; kopiering af radio- og tv-udsendelser som led i pligtafleveringsordningens indsamling og bevaring af materiale for eftertiden kan ikke antages at skade rettighedshavernes økonomiske interesser på en sådan måde, at det skulle stride mod tretrinstesten, heller ikke når det drejer sig om udsendelser uden dokumentarisk værdi.

På denne baggrund foreslås det at ophæve den særlige bestemmelse i ophavsretslovens § 33 om arkivering af radio- og tv-udsendelser og i stedet også lade de nye generelle bestemmelser i § 16 om pligtaflevering finde anvendelse på radio- og tv-udsendelser. Det hidtidige krav i § 33 om, at udsendelserne skal være af dokumentarisk værdi, videreføres ikke.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 og 11.

Efter ophavsretslovens § 75 c, stk. 1, er det forbudt at omgå effektive tekniske foranstaltninger (fx kopispærringer), der anvendes til beskyttelse af værker og andre frembringelser. Efter bestemmelsen er det heller ikke tilladt at omgå en kopispærring for at fremstille en kopi på grundlag af en undtagelse i lovens kap. 2. Derimod følger det af § 75 d, stk. 1, at Ophavsretslicensnævnet kan pålægge rettighedshaverne at stille sådanne midler til rådighed, som er nødvendige for, at en bruger kan drage fordel af undtagelsen. Kulturministeriet foreslår, at der i § 75 d, stk. 1, indføres en henvisning til hele § 16, herunder stk. 5. Dermed sikres det, at pligtafleveringsinstitutionerne kan gøre brug af nævnsproceduren, såfremt det på grund af kopispærringer og lignende ikke er muligt at foretage den fornødne kopiering med henblik på indsamling og bevaring. Denne mulighed er et supplement til de bød-sanktionerede bestemmelser i pligtafleveringslovforslaget om, at den afleveringspligtige efter påkrav skal give adgangskoder m.v., der er nødvendige for, at pligtafleveringsinstitutionen kan få adgang til værkerne.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 23.

2.3. Forskeradgang

2.3.1. Gældende ret

Efter ophavsretslovens § 12, stk. 1, må enhver fremstille eller lade fremstille enkelte eksemplarer af offentliggjorte værker til sin private brug. En person kan således til brug for sin forskning anmode fx et bibliotek om at fotokopiere en artikel fra et tidsskrift.

Efter § 12, stk. 2, nr. 5, er det tilladt at fremstille eksemplarer i digital form af andre værker end edb-programmer og databaser, såfremt det sker til personlig brug. Bestemmelsen giver ikke mulighed for at benytte medhjælp af andre end personer, som tilhører den

pågældendes husstand. Dette udelukker fx et bibliotek fra at fremstille et eksemplar i digital form på bestilling fra en privatperson, uanset om den pågældende kan dokumentere en forskningsmæssig interesse.

Det følger endvidere af ABM-bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1, at ABM-institutionerne frit kan fremstille eksemplarer af materiale i deres samlinger til brug ved forskning; efter stk. 2 må der kun stilles ét eksemplar til rådighed for den enkelte bruger. Er der tale om et eksemplar i digital form eller en lyd- eller billedoptagelse, må eksemplaret alene anvendes til personligt gennemsyn og studium inden for den institution, hvor eksemplar fremstillingen har fundet sted, jf. § 7.

Hverken ophavsretsloven eller ABM-bekendtgørelsen giver mulighed for, at fx et bibliotek frit kan foretage onlinelevering af eksemplarer i digital form. For i et vist omfang at dække dette behov findes der en aftalelicens i ophavsretslovens § 16, stk. 2.

For så vidt angår radio- og tv-udsendelser følger det af ophavsretslovens § 33, at optagelser af de radio- og tv-udsendelser, som opbevares i Statens Mediesamling, kan distribueres til forskningsformål.

2.3.2. Baggrund for forslaget

I *Udredning om bevaring af kulturarven* anføres det, at det i dag er muligt at etablere sikre, lukkede netværk, som kun brugere med definerede rettigheder – fx forskere – kan få adgang til. Ved hjælp af tekniske foranstaltninger i form af kopispærringer m.v. er det muligt at forhindre uautoriseret kopiering. Det anføres videre, at der efter udvalgets opfattelse ikke er noget til hinder for, at forskere vil kunne få onlineadgang til digitalt materiale, som de skal bruge til deres forskning og undervisning. Det gælder såvel materiale fra internettet som radio- og tv-udsendelser, film og andet digitalt materiale på faste medier.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der åbnes mulighed for onlineformidling via sikre og lukkede netværk af digitalt materiale til brug for forskning og forskningsbaseret undervisning. Udvalget forudsætter, at der er tale om bevaringsværdigt digitalt materiale, som er omfattet af den anbefalede udvidelse af pligtafleveringsloven.

2.3.3. Kulturministeriets overvejelser

Kulturministeriet har overvejet, om der er behov for at lette forskeradgangen til ophavsretligt beskyttet materiale, som befinder sig på ABM-institutionerne.

Kulturministeriet har i september 2004 afholdt et høringsmøde, hvor bl.a. spørgsmålet om forskeradgang blev drøftet. Blandt de indbudte var Biblioteksparaplyen, Biblioteksstyrelsen, Dansk Forfatterfor-

ening, Danske Dagblades Forening, Den danske Forlæggerforening, Det Kongelige Bibliotek, DR, Rigsarkivet, Statsbiblioteket, Samrådet for Ophavsret og TV 2 Danmark A/S.

På baggrund af de fremkomne synspunkter kan det konstateres, at der ikke er behov for en specifik regulering af spørgsmålet om udlevering af analoge kopier i form af fotokopier og lignende til forskere, da det følger af reglerne om fremmed medhjælp i lovens § 12, at bibliotekerne frit kan fremstille og udlevere analoge kopier efter anmodning. Endvidere synes der ikke at være behov for, at forskere kan få udleveret fysiske kopier i digital form fra bibliotekerne. Derimod er der fra bibliotekernes side fremsat ønske om at kunne foretage onlinedistribution af navnlig tre typer af materiale. Det drejer sig om radio- og fjernsynsudsendelser, filmværker og værker, der er offentliggjort i elektroniske kommunikationsnet, det vil navnlig sige hjemmesider på internettet. Onlinedistribution af litterære værker er dækket af aftalelicensen i den gældende lovs § 16, stk. 2 (§ 16 b i lovforslaget).

I tråd med anbefalingerne i *Udredning om bevaring af kulturarven* finder Kulturministeriet, at der er behov for at give forskere en ophavsretlig hjemmel til, at de kan få udvidet adgang til radio- og tv-udsendelser, materiale fra internettet og film, som befinder sig i pligtafleveringsinstitutionernes samlinger, herunder i form af onlinedistribution. Denne forskningsadgang bør efter ministeriets opfattelse være begrænset til materiale omfattet af forslaget til en ny pligtafleveringslov. I overensstemmelse hermed foreslås det i § 16 a, stk. 3, at pligtafleveringsinstitutionerne skal kunne overføre og udlevere kopier af værker, der er udsendt i radio og tv, filmværker og værker, der er offentliggjort i elektroniske kommunikationsnet, til forskningsformål.

Derimod finder Kulturministeriet ikke anledning til som foreslået i udredningen at ændre reglerne om brug af værker i forskningsbaseret undervisning, da der her findes en velfungerende aftalelicensordning i lovens § 13.

Infosoc-direktivets art. 5, stk. 3, litra a, giver medlemsstaterne mulighed for at indføre en undtagelse fra eneretten til eksemplarfremstilling og eneretten til offentlig fremførelse, når det gælder brug af værker med henblik på bl.a. videnskabelig forskning, i det omfang som det ikke-kommercielle formål berettiger til.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 16 a, stk. 3).

2.4. Forenkling af de ophavsretlige regler om arkiver, biblioteker og museer

2.4.1. Gældende ret

ABM-institutionernes kopiering m.v. er reguleret i ABM-bekendtgørelsen. Bekendtgørelsen indeholder navnlig regler om, at disse kulturinstitutioner frit kan fremstille eksemplarer i sikkerheds- og bevaringsøjemed, til forskningsformål, for at komplettere defekte værker og for at forøge samlingerne. ABM-bekendtgørelsen er optaget som *bilag 2* i lovforslaget.

2.4.2. Kulturministeriets overvejelser

Kulturministeriet finder, at det ud fra en betragtning om regelforenkling vil være hensigtsmæssigt at samle alle bestemmelser om arkivers, bibliotekers og museers adgang til kopiering m.v. i selve ophavsretsloven. Almindelige brugerhensyn tilsiger, at det direkte af lovteksten kommer til at fremgå, hvilke regler der gælder for brug af ophavsretligt beskyttet materiale på arkiv-, biblioteks- og museumsområdet. Endvidere er samspillet mellem ABM-bekendtgørelsen og ophavsretsloven i dag usikkert. En tydeliggørelse forekommer hensigtsmæssig.

På denne baggrund stilles der forslag om en nyaffattelse af ophavsretslovens § 16, således at alle bestemmelser, der vedrører arkivers, bibliotekers og museers kopiering m.v., indføres i denne bestemmelse. Endvidere foreslås aftalelicensen om bibliotekernes onlineformidling flyttet til en ny § 16 b.

Sigtet med forslaget om en nyaffattelse af ophavsretslovens § 16 er at samle de bestemmelser om ABM-institutionernes kopiering m.v., som i dag findes i ABM-bekendtgørelsen. Forslaget viderefører i vid udstrækning bestemmelserne fra bekendtgørelsen, dog med visse justeringer. I det følgende angives forholdet mellem bestemmelserne i forslaget og de gældende regler:

- Forslaget til § 16 omfatter ifølge stk. 1 offentlige arkiver, offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige, samt statslige museer og museer, der er godkendt efter museumsloven. Kredsen af kulturinstitutioner svarer til de institutioner, der er omfattet af ABM-bekendtgørelsens § 1. En hjemmel i bekendtgørelsens § 1, nr. 4, til at udvide kredsen af omfattede institutioner er aldrig blevet udnyttet og foreslås ikke videreført.
- Forslaget til § 16, stk. 1, 2. pkt., om edb-programmer svarer til bekendtgørelsens § 8, stk. 1. Dog præciseres det, at computerspil, der teknisk henregnes til edb-programmer i ophavsretsloven, og som om-

fattes af pligtafleveringsloven, ikke undtages fra kopieringsadgangen i § 16. I *Udredning om bevaring af kulturarven* anbefales det fortsat at undtage edb-programmer fra pligtafleveringsordningen.

- Efter forslaget til § 16, stk. 2, må institutionerne fremstille eksemplarer af materiale i deres samlinger i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed. Bestemmelsen svarer til ABM-bekendtgørelsens § 2 og (for så vidt angår radio- og tv-udsendelser) ophavsretslovens § 33, stk. 1.
- Efter forslaget til § 16, stk. 3, må institutionerne, når et eksemplar er ufuldstændigt, fremstille eksemplarer af de manglende dele, medmindre værket kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren. Bestemmelsen svarer i hovedsagen til ABM-bekendtgørelsens § 3, idet det hidtidige forbehold om, at »de manglende dele har et ringe omfang i forhold til værket« dog ikke foreslås videreført; det skyldes dels karakteren af de biblioteker, der omfattes af bestemmelsen, dels at denne forudsætter, at værket ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.
- Efter forslaget til § 16, stk. 4, må biblioteker fremstille eksemplarer af udgivne værker, der bør være tilgængelige i bibliotekets samlinger, men som ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren. En lignende bestemmelse findes i ABM-bekendtgørelsens § 4. Forslaget adskiller sig fra den gældende bestemmelse derved, at adgangen til at fremstille eksemplarer ikke er begrænset til særlige biblioteker, men omfatter alle biblioteker. Endvidere er der i forslaget ikke indsat en begrænsning i antallet af eksemplarer, som den pågældende institution må fremstille med hjemmel i bestemmelsen. På grund af karakteren af de biblioteker, der omfattes af bestemmelsen, og fordi denne forudsætter, at værket ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren, finder Kulturministeriet ikke grund til at videreføre disse forbehold.
- Forslaget til § 16, stk. 5, vedrører pligtaflevering, som også er reguleret i bekendtgørelsens § 5. Der henvises til pkt. 2.2.
- Forslaget til § 16, stk. 6, vedrører udlån af de eksemplarer, der er fremstillet på grundlag af § 16, stk. 2-5, eller som er afleveret i medfør af pligtafleveringsloven. Efter bestemmelsen må sådanne eksemplarer udlånes til brugere – eksemplarer fremstillet efter stk. 2 dog kun i særlige tilfælde. Det er nyt, at der er hjemmel til udlån af pligtafleveret materiale. Forslaget indebærer desuden en udvidelse i forhold til de gældende bestemmelser i ABM-bekendtgørelsens §§ 6 og 7, idet adgangen til udlån af

sikkerhedskopier m.v. ikke længere er begrænset til kopier af særligt skrøbeligt materiale, ligesom begrænsningen til ét eksemplar i ABM-bekendtgørelsens § 6, stk. 2, er udgået. Disse ændringer forventes dog ikke at medføre væsentlige ændringer i praksis. Hensyn til såvel brugerne som bibliotekerne m.v. tilsiger, at det pågældende materiale kan gøres til genstand for udlån. Forslaget til stk. 6, 3. pkt., indeholder en undtagelse for så vidt billedoptagelser og eksemplarer fremstillet i digital form eller i form af lydoptagelser. Begrænsningen vedrørende lyd- og billedoptagelser og kopier i digital form svarer i hovedsagen til den gældende bestemmelse i lovens § 16, stk. 1, 2. pkt.

- Forslaget til § 16, stk. 7, vedrører adgangen til videre udnyttelse af kopier, der er fremstillet i medfør af § 16, stk. 2-5. En tilsvarende bestemmelse findes i bekendtgørelsens § 8, stk. 2.
- Den særlige aftalelicens i den gældende lovs § 16, stk. 2, om bibliotekers onlineformidling af tekster foreslås af systematiske grunde udskilt i en ny § 16 b.

Følgende bestemmelser i ABM-bekendtgørelsen foreslås ikke videreført:

- Bestemmelsen i bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1 og 2, om henholdsvis fotokopiering m.v. til brug ved forskning og udlevering af eksemplarer af enkelte artikler i samleværker, aviser og tidsskrifter samt kortere afsnit af bøger og andre udgivne skrifter har ikke praktisk relevans, da et bibliotek kan fremstille fotokopier til privat brug i medfør af reglerne i § 12 om fremmed medhjælp, dvs. på grundlag af en brugers bestilling af en kopi. Det er som hidtil tilladt, at et bibliotek som led i udførelsen af en bestilling fremstiller fx en fotokopi af et litterært værk, således at denne kopi kan danne grundlag for at opfylde både den pågældende konkrete bestilling og brugeres efterfølgende bestillinger af kopier af værket. Der må derimod ikke fremstilles oplag med henblik på at opfylde eventuelle fremtidige bestillinger. Hvis en biblioteksbruger ønsker at låne fx en tidsskriftsartikel, kan biblioteket vælge i stedet at udlevere en fotokopi af artiklen; dette betragtes som en bestilling og falder dermed ind under reglerne om lovlig fremmed medhjælp. Bestilling af fotokopier kan også finde sted via andre biblioteker i form af såkaldt interurban formidling. Adgangen til at benytte fremmed medhjælp efter § 12 omfatter ikke kopier i digital form.
- Bestemmelsen i bekendtgørelsens § 6, stk. 3, om eksemplar fremstilling af værker m.v., der er over-

draget ved aftale eller testamente, forekommer ikke at have praktisk relevans.

- § 7 i bekendtgørelsen om brugen af de eksemplarer, der er fremstillet med hjemmel i bekendtgørelsen, foreslås afløst af bestemmelserne i forslaget til § 16 a om brug på stedet i institutionerne, jf. pkt. 2.5.3.

Bekendtgørelsens § 9 om særlige sanktioner foreslås ikke videreført, da de almindelige retshåndhævelsesregler i ophavsretsloven efter Kulturministeriets opfattelse må anses for tilstrækkelige.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3.

2.5. Brug på stedet

2.5.1. Gældende ret

Efter den gældende lovs § 21, stk. 3, kan offentliggjorte værker gøres tilgængelige for enkeltpersoner på offentlige biblioteker til personligt gennemsyn eller studium på stedet ved hjælp af teknisk udstyr. Bestemmelsen betyder bl.a., at biblioteksbrugerne ved hjælp af bibliotekernes computere kan browse på internettet og afspille videofilm, cd-rom'er m.v., uden at bibliotekerne skal indhente samtykke fra rettighedshaverne. Det er en forudsætning, at fremførelsen finder sted på et bestemt bibliotek, dog således at der lovligt kan ske tilrådighedsstillelse via bibliotekets terminaler fra en central server placeret et andet sted på det samme bibliotek. Bestemmelsen omfatter ikke den situation, hvor værker overføres fra et biblioteks server til terminaler på et andet bibliotek.

Det følger af infococ-direktivets art. 5, stk. 3, litra n, at medlemsstaterne kan indføre indskrænkninger i eneretten, hvis der er tale om anvendelse i form af overføring eller tilrådighedsstillelse med henblik på forskning eller privat studium for enkeltpersoner i almenheden ved dertil indrettede terminaler på stedet i arkiver, biblioteker, museer m.v. af værker og andre frembringelser, som institutionerne har i deres samlinger, og som ikke er genstand for salgs- eller licensvilkår.

Bestemmelsen i § 21, stk. 3, kan – i lighed med hovedparten af lovens øvrige undtagelser fra den ophavsretlige eneret – fraviges ved aftale. Et bibliotek må således respektere dispositionsbegrænsende aftaler, som man indgår. Det kan fx dreje sig om abonnementsordninger og licensaftaler om tidsskrifter og databaser, som indeholder begrænsninger i bibliotekernes anvendelse af materialet. Dette er imidlertid uden relevans for pligtafleveret materiale, som er indsamlet i kraft af pligtafleveringsloven og ikke på grundlag af en aftale.

2.5.2. Baggrund for forslaget

I *Udredning om bevaring af kulturarven* anbefales det, at alt pligtafleveret materiale bliver tilgængeligt for offentligheden på stedet ved hjælp af publikumsterminaler. Det foreslås, at offentliggjort åbent internetmateriale, der omfattes af pligtaflevering, bør kunne stilles til rådighed på folkebibliotekerne og de statslige forskningsbiblioteker, herunder i form af overføring mellem terminaler på forskellige ABM-institutioner. I den forbindelse er det efter udvalgets opfattelse en forudsætning, at adgangen kan ske på en sådan måde, at det digitale materiale er sikret mod uretmæssig anvendelse, og at hensynene til de kommercielle interesser respekteres.

Når det gælder såkaldt lukket (kodet m.v.) internetmateriale, hvor der på indsamlingstidspunktet er knyttet krav om modydelse fra brugeren, fx i form af selvregistrering eller betaling, finder udvalget, at disse materialer alene skal være tilgængelige fra én terminal på hver af de to centrale pligtafleveringsinstitutioner: Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket.

Bestemmelsen i ophavsretslovens § 21, stk. 3, omfatter i dag alene offentlige biblioteker, men ikke arkiver og museer. Museerne har ytret ønske om også at kunne stille deres samlinger til rådighed for publikum ved hjælp af elektroniske infostandere og andre skærmterminaler. Der henvises nærmere til pkt. 3.2.

2.5.3. Kulturministeriets overvejelser

I forbindelse med den foreslåede nyaffattelse af § 16 om ABM-institutionernes adgang til kopiering m.v. finder Kulturministeriet det naturligt, at ophavsretslovens § 21, stk. 3, om brug på stedet kommer til at omfatte alle kulturinstitutionerne, dvs. at bestemmelsen udvides til ud over biblioteker tillige at omfatte arkiver og museer. Dette stemmer overens med infococ-direktivets art. 5, stk. 3, litra n.

Særligt for så vidt angår pligtafleveret materiale er der et behov for, at der skabes en ophavsretlig hjemmel til, at materialet kan gøres tilgængeligt for almenheden på stedet. Dette behov aktualiseres yderligere af, at pligtafleveringsloven foreslås udvidet til også at omfatte internetmateriale, film samt radio- og tv-udsendelser.

Kulturministeriet kan imidlertid ikke tiltræde udvalgets anbefaling om, at der i relation til tilgængeliggørelse af pligtafleveret internetmateriale bør foretages en sondring mellem åbent og lukket internetmateriale.

Afgrænsningen mellem det åbne og lukkede internetmateriale ville efter Kulturministeriets opfattelse kunne give anledning til ikke-uvæsentlige afgræns-

ningsproblemer. Det skyldes ikke mindst, at materiale, der på indsamlingstidspunktet har været frit tilgængeligt, efterfølgende kan blive underlagt rettighedsmæssige restriktioner. Som eksempel kan nævnes dagbladenes online-nyhedstjenester, hvor nyhedsartiklerne de første dage er frit tilgængelige på dagbladenes hjemmesider, hvorefter artiklerne placeres i et arkiv, der er genstand for en selvstændig kommerciel udnyttelse i form af abonnements tjenester. Tilgængeliggørelse af sådanne nyhedsartikler på alle landets biblioteker ville indebære udhuling af dagbladenes kommercielle interesser.

Kulturministeriet finder det endvidere for vidtgående at give adgang til, at pligtafleveret internetmateriale stilles til rådighed på alle folkebiblioteker, forskningsbiblioteker m.v. Når der sker en høstning af internethjemmesider på grundlag af pligtafleveringsloven, er der risiko for, at der også sker en høstning og bevaring af hjemmesider, som indeholder ulovligt materiale, fx ophavsretskrænkende materiale. Hvis der var adgang til at overføre materialet fra pligtafleveringsinstitutionerne til andre biblioteker, ville der være en potentiel risiko for udbredelse af ulovligt materiale.

Hertil kommer, at det er de færreste biblioteksbrugere, som har en interesse i historiske udgaver af internettet. De fleste brugere vil alene have behov for at få adgang til internettet i den fremtræden, det har på det tidspunkt, hvor brugerne konsulterer de nuværende hjemmesider, der tillige ofte indeholder ældre materiale.

Det er derfor Kulturministeriets opfattelse, at den ophavsretlige hjemmel til tilgængeliggørelse af pligtafleveret internetmateriale bør være mere begrænset end foreslået i udredningen. Spørgsmålet kan genovervejes inden for en kortere årrække, når der er gjort erfaringer med den nye pligtafleveringslov. § 19, stk. 4, i pligtafleveringslovforslaget indeholder hjemmel til administrativt at fastsætte begrænsninger i tilgængeliggørelsen af pligtafleveringsmateriale, fx under hensyn til bestemmelserne i persondataloven.

På den baggrund foreslås det, at pligtafleveret materiale, herunder internetmateriale, kan gøres tilgængelige for enkelte personer ad gangen på pligtafleveringsinstitutionerne. Hermed åbnes der mulighed for, at fx internetmateriale kan stilles til rådighed for brugerne ved hjælp af terminaler opstillet på pligtafleveringsinstitutionerne.

Bestemmelsen om brug på stedet foreslås af redaktionelle grunde overført fra § 21, stk. 3, til en ny § 16 a.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 16 a, stk. 1 og 2).

3. Gengivelse af kunstværker

3.1. Gældende ret

Efter ophavsretslovens § 24, stk. 1, må kunstværker, der indgår i en samling, eller som udstilles eller udbydes til salg, gengives i kataloger over samlingen og i meddelelser om udstilling eller salg. Med udtrykket katalog forstås en publikation i fysisk form, hvilket udelukker brug på internettet. Det kræver således samtykke fra ophavsmanden at stille kunstværker til rådighed om demand på internethjemmesider m.v.

Ifølge infosoc-direktivets art. 5, stk. 3, litra j, er det tilladt at gengive kunstværker med det formål at give meddelelse om en offentlig udstilling eller salg af kunstværker i den udstrækning, der er nødvendigt for at promotere begivenheden, men ikke i forbindelse med nogen anden kommerciel anvendelse.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med direktivets art. 5, stk. 5, der indeholder den såkaldte tretrin-test, som samtlige direktivets undtagelsesbestemmelser i art. 5 er undergivet. Ifølge tretrin-testen må undtagelser fra ophavsmandens eneret kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser. Det følger af præambelbetragtning nr. 44, at der skal udvises en særlig påpasselighed og tilbageholdenhed, når det gælder undtagelser fra ophavsmandenes enerettigheder på det digitale område.

3.2. Baggrund for forslaget

På baggrund af en henvendelse fra Foreningen af Danske Kunstmuseer (FDK) igangsatte kulturministeren i begyndelsen af 2003 en møderække mellem museerne og Copy-Dan Billedkunst. Formålet med møderækken var at identificere de ophavsretlige problemer, som museerne støder på i forbindelse med deres informations- og formidlingsvirksomhed.

Museerne har bl.a. peget på, at det er forbundet med betydelige problemer at gengive kunstværker fra deres samlinger på internettet. Museerne har endvidere fremsat ønske om, at museer omfattes af bestemmelsen i ophavsretslovens § 21, stk. 3, hvorefter enkeltpersoner i dag har mulighed for på stedet at benytte bibliotekernes computere m.v. til at gennemse og studere offentliggjorte værker; museerne ønsker på lige fod med bibliotekerne at kunne stille deres samlinger til rådighed for publikum på stedet ved hjælp af elektroniske infostandere og lignende.

Drøftelserne mellem FDK og Copy-Dan Billedkunst er resulteret i, at der mellem parterne er opnået enighed om en aftale om vederlag og vilkår for gengi-

velse af kunstværker på internettet i form af Kultur- arvsstyrelsens database Kunst Indeks Danmark (KID). Aftalen er muliggjort af, at Copy-Dan Billedkunst har reduceret vederlagskravet for denne brug på internettet.

Høringsudkastet blev drøftet på et møde i september 2004 med FDK, Copy-Dan Billedkunst og Kultur- arvsstyrelsen, hvor der var opbakning til forslaget.

3.3. Kulturministeriets overvejelser

Det er efter Kulturministeriets opfattelse væsentligt, at museerne på linje med andre kulturformidlen- de institutioner får mulighed for at drage fordel af de muligheder, som den digitale teknologi giver. Det må dog samtidig konstateres, at der også er et hensyn at tage til kunstnernes rettighedsmæssige interesser, bl.a. i lyset af forpligtelserne i infosoc-direktivet.

Kulturministeriet har derfor med tilfredshed noteret sig, at der er opnået enighed mellem museerne og rettighedshaverne om en aftale om brug af museernes samlinger i KID.

Herudover finder Kulturministeriet, at der er behov for at ændre den gældende lov på to punkter.

For det første forekommer det ikke tidssvarende, at museer ikke frit kan gengive et eller flere kunstværker på fx internettet som led i reklame for en udstilling. Det foreslås derfor, at § 24, stk. 1, ændres, således at det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at kunstværker må gengives i meddelelser om udstilling eller salg, herunder i form af overføring til almenheden. Denne ændring er efter ministeriets opfattelse forenelig med de forpligtelser, der følger af infosoc-direkti- vet. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7.

For det andet finder ministeriet det naturligt, at museer omfattes af ophavsretslovens § 21, stk. 3, således at publikum ved hjælp af elektroniske infostandere og lignende får mulighed for at konsultere museernes samlinger på stedet. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 16 a, stk. 1), og pkt. 2.5 i de almindelige be- mærkninger.

4. Syns- og læsehandicappede

4.1. Indledning og baggrund for forslaget

Forslaget om ændring af ophavsretslovens § 17 har hovedsageligt til formål at ændre reglerne om distri- bution af lydbøger til syns- og læsehandicappede, der fortrinsvis finder sted via Danmarks Blindebibliotek. Forslaget indebærer følgende ændringer i bestemmel- sen:

1) En ændring af bestemmelsen vedrørende lydop- tagelser (§ 17, stk. 2, 1. led, jf. pkt. 4.2)

- 2) En ophævelse af bestemmelsen vedrørende spredning af eksemplarer gennem udlejning til almenheden (§ 17, stk. 2, 2. led, jf. pkt. 4.3)
- 3) En ændring af reglerne om eksemplar fremstilling og udlån af lydbøger (§ 17, stk. 4, jf. pkt. 4.4)
- 4) En ophævelse af bestemmelsen om sikkerheds- kopier m.v. (§ 17, stk. 3, jf. pkt. 4.5).

Forslaget berører ikke den del af § 17, der omhand- ler hørehandicappedes forhold.

En lydbog er en bog, der indlæses enten på fx kas- settebånd eller digitale medier (fx en cd). Fremstilling af lydbøger sker dels på bogforlag til brug for det kommercielle marked, dels af Danmarks Blindebibli- otek, som har en særlig adgang i ophavsretslovens § 17 til at fremstille og udlåne lydbøger til de syns- og læsehandicappede, der ikke har mulighed for at læse almindelig trykt tekst. Lydbogsbestemmelsen blev oprindeligt introduceret i ophavsretsloven i 1961.

Danmarks Blindebibliotek, der betjener ca. 10.000 brugere, producerer årligt ca. 490 lydbogstitler; den samlede beholdning af lydbøger – såvel kassettebånd som digitale lydbøger – udgør ca. 13.000 titler. Veder- laget til forfatterne for fremstilling af lydbøger til de syns- og læsehandicappede blev oprindeligt i 1991 fastsat af Ophavsretslicensnævnet. I dag følger veder- laget af en aftale mellem Dansk Forfatterforening og Danmarks Blindebibliotek.

Derudover findes der på det kommercielle lydbogs- marked på nuværende tidspunkt ca. 12.000 lydbogs- titler. Der er en forventning i forlagsbranchen om, at dette tal vil stige, idet der er en øget efterspørgsel efter lydbøger til brug i fx bilen. Kunstrådet har igangsat et udviklingsprojekt, der involverer lydbogsmarkedet.

Danmarks Blindebibliotek er principielt ikke for- hindret i at fremstille lydbøger, der allerede er udgivet eller forventes udgivet på det kommercielle marked; en vis dobbeltproduktion af lydbøger finder sted. Danmarks Blindebibliotek har oplyst, at der i peri- oden 2000-2003 har fundet dobbeltproduktion sted for så vidt angår 28 % af Danmarks Blindebiblioteks lyd- bogsudgivelser.

Multimedieprodukter adskiller sig fra rene lydbø- ger ved ud over lyd også at bestå af fx tekst, billeder og filmklip. Forfatterne vederlægges i dag ikke for den fremstilling af multimedieprodukter, der finder sted på Danmarks Blindebibliotek.

Danmarks Blindebibliotek og Den danske Forlæg- gerforening henlede i 2003 Kulturministeriets op- mærksomhed på, at der var behov for justeringer af reglerne i ophavsretslovens § 17 om eksemplar frem- stilling til syns- og læsehandicappede.

F. t. I. vedr. ophavsretsloven

Danmarks Blindebibliotek efterlyste særligt en mulighed for at stille lyd-bøger til rådighed online for deres brugere, mens Den danske Forlæggerforening ønskede en præcisering af kravene til sikkerhed (kryptering eller lignende) i forbindelse med distribution i medfør af § 17, stk. 1 og 4, for at undgå misbrug.

Kulturministeriet tog på den baggrund initiativ til en møderække med henblik på at drøfte behovet for en ændring af bestemmelsen. Der har siden januar 2004 været afholdt en række møder med deltagelse af Danmarks Blindebibliotek, Dansk Blindesamfund, Ordblinde/Dysleksiforeningen i Danmark, Det Centrale Handicapråd, Den danske Forlæggerforening, Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere. Høringsudkastet blev drøftet på et møde i september 2004, hvor der var bred opbakning til forslaget om ændring af § 17.

4.2. Udvidelse af § 17, stk. 2, 1. led – gengivelse og spredning af lydoptagelser

4.2.1. Gældende ret

Ophavsretslovens § 17, stk. 1, tillader gengivelse og spredning af eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen er særligt bestemt til brug for blinde, svagtsende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Der er således tale om en generel undtagelse fra ophavsmandens eneret til fordel for de syns- og hørehandicappede.

Efter ophavsretslovens § 17, stk. 2, 1. led, er det imidlertid ikke tilladt at gengive og sprede eksemplarer af gengivelser, der udelukkende består af lydoptagelser. Der er typisk tale om lydoptagelser af musikværker (fx cd'er) og litterære værker i form af indlæsning (fx lyd-bøger og lydavisere).

Det fremgår af stk. 2, 1. led, at det kun er rene lydoptagelser, der er omfattet af undtagelsen i stk. 2, jf. ordet »udelukkende«. Rene lyd-bøger kan dermed ikke fremstilles med hjemmel i § 17, stk. 1. Der er derimod adgang til at fremstille lydoptagelser af litterære værker (dvs. lyd-bøger) med henblik på udlån til syns- og læsehandicappede, mod betaling af vederlag til ophavsmanden i medfør af bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 4.

Er der derimod tale om optagelser af litterære værker eller musikværker, der ud over lyd også består af fx tekst og billeder (multimedieprodukter), er disse ikke omfattet af den nuværende regel i § 17, stk. 2, og vil derfor kunne fremstilles vederlagsfrit med hjemmel i stk. 1.

4.2.2. Kulturministeriets overvejelser

Den forskel i retstilstanden mellem rene lyd-bøger, der kun må fremstilles med henblik på udlån og mod betaling af vederlag til ophavsmanden, og lydoptagelser af litterære værker, der indgår i multimedieprodukter, og som derfor kan gengives og spredes vederlagsfrit, forekommer hverken hensigtsmæssig eller tidssvarende.

Kulturministeriet foreslår derfor at udvide bestemmelsen i stk. 2 til at finde anvendelse på *alle* lydoptagelser af litterære værker.

En udvidelse af stk. 2 vil indebære, at lydoptagelser af et litterært værk, der indgår i et multimedieprodukt, ikke vil kunne fremstilles vederlagsfrit med hjemmel i § 17, stk. 1. En sådan lydoptagelse vil derimod være omfattet af tvangslicensen i § 17, stk. 4 (som efter forslaget bliver stk. 3), hvorefter ophavsmanden har krav på vederlag.

For så vidt angår lydoptagelser af musikværker fremgår det af forarbejderne til en ændring af § 17 i 1996, at baggrunden for at undtage disse fra adgangen til gengivelse og spredning i stk. 1 er, at udbuddet af musikværker er så stort for alle grupper af befolkningen, at der ikke findes at være behov for en særlig adgang til eksemplarfremstilling af sådanne værker for de handicappede. Kulturministeriet finder, at der fortsat er behov for at opretholde en undtagelse i stk. 2 for så vidt angår rene lydoptagelser af musikværker (fx en cd), og forslaget indebærer derfor ikke en ændring herpå.

§ 17, stk. 1, vil herefter omfatte gengivelse og spredning af eksemplarer af

- litterære værker, men ikke lydoptagelser (indlæsninger) af litterære værker
- musikværker, når de indgår i multimedieprodukter, men ikke gengivelser, der udelukkende består af lydoptagelser af musikværker
- filmværker, kunstværker og andre værksarter.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5.

4.3. Ophævelse af § 17, stk. 2, 2. led – forbud mod udlejning

4.3.1. Gældende ret

§ 17, stk. 2, indeholder i 2. led en undtagelse, som indebærer, at det ikke er tilladt at udleje eksemplarer af de værker, der er fremstillet med hjemmel i § 17, stk. 1.

Ved at undtage udlejning fra adgangen til spredning sikres det, i lighed med hvad der i øvrigt følger af ophavsretslovens § 19, stk. 2, at ophavsmanden har en eneret til udlejning.

4.3.2. Kulturministeriets overvejelser

Bestemmelsen i § 17, stk. 2, 2. led, skal ses i sammenhæng med den adgang til erhvervsmæssig gengivelse og spredning af eksemplarer, der indtil december 2002 var hjemlet i § 17, stk. 1.

I forbindelse med gennemførelsen af infosoc-direktivet ved lov nr. 1051 af 17. december 2002 ophævedes imidlertid adgangen til spredning til erhvervsmæssig brug i § 17, stk. 1.

Undtagelsen i stk. 2, 2. led, har herefter alene betydning for ikke-erhvervsmæssig udlejning, dvs. udlejning, der ikke sker for at generere overskud, men hvor en betaling alene skal modsvare de omkostninger, der er forbundet med at sprede de pågældende eksemplarer.

Kulturministeriet finder ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at opretholde en bestemmelse, der alene forbyder ikke-erhvervsmæssig udlejning. Der findes ingen grund til, heller ikke af hensyn til rettighedshaverne, i ophavsretsloven at forhindre en ordning, hvor de syns- og hørehandicappede helt eller delvis dækker de faktiske omkostninger forbundet med den fysiske distribution af materiale. Stillingtagen til indførelse eller opretholdelse af en sådan ordning bør ske uafhængigt af ophavsretsloven. På denne baggrund foreslås det at ophæve bestemmelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5.

4.4. Udvidelse af § 17, stk. 4 – fremstilling og distribution af lydbøger

4.4.1. Gældende ret

Bestemmelsen i § 17, stk. 4, indebærer, at det er tilladt at fremstille lydbøger med henblik på udlån til blinde, svagtseende, ordblinde, læsehåndicappede og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger. Bestemmelsen forudsætter således fysisk distribution og tilbagelevering af lydbøgerne.

Bestemmelsen i § 17, stk. 4, skal sikre, at de syns- og læsehåndicappede får samme adgang til litterære værker, som de seende har.

4.4.2. Kulturministeriets overvejelser

Forudsætningen i bestemmelsen om, at der skal ske fysisk distribution og tilbagelevering af lydbøger ved udlån, er ikke i tråd med den teknologiske udvikling, som nu giver mulighed for at stille lydbøger til rådighed online via internettet m.v. Der har derfor fra Danmarks Blindebiblioteks side været udtrykt ønske om, at bestemmelsen udvides til også at gælde onlinetilrådgivningsstilling.

Kulturministeriet finder det vigtigt, at teknologien også anvendes til at optimere vilkårene for syns- og læsehåndicappede. Det foreslås derfor at udvide adgangen til distribution af lydbøger til også at omfatte onlinedistribution og andre former for gengivelse og spredning, således at ophavsretten ikke er til hinder for en sådan distributionsform. Der er fortsat tale om en tvangslicens, hvorefter ophavsmanden har krav på vederlag for gengivelse eller spredning af lydbøger, herunder onlinetilrådgivningsstilling af de enkelte eksemplarer.

Forslaget giver mulighed for, at Danmarks Blindebibliotek ved at tilbyde onlinedistribution af eksemplarer af værker til de syns- og læsehåndicappede kan undgå en administrativt tung proces med udlån af lydbøger på kassettebånd m.v.

Som resultat af den møderække, der er omtalt i pkt. 4.1, er Danmarks Blindebibliotek, Den danske Forlæggerforening, Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere nået til enighed om en samarbejdsaftale med et adfærdskodeks.

Samarbejdsaftalen tager stilling til kravene til handicap, således at det sikres, at kun personer, der opfylder lovens krav til handicap, får adgang til materiale fra Danmarks Blindebibliotek. Fx er der enighed om, at alle, der modtager ordblindeundervisning i henhold til lov om specialundervisning, vil kunne tilmelde sig Danmarks Blindebibliotek, ligesom lægeerklæringer vil kunne tjene som dokumentation for handicap.

Samarbejdsaftalen regulerer dernæst kravene til sikkerhed i forbindelse med distribution af digitale lydbøger. De væsentligste elementer er

- oplysninger på de fysiske cd'er, der gør det muligt at identificere den enkelte bruger
- et identifikationsnummer på alle digitale lydbøger
- et fremtidigt krav om kryptering og/eller vandmærkning.

Endelig regulerer samarbejdsaftalen spørgsmålet om udveksling af lydbøger mellem Danmarks Blindebibliotek og de kommercielle forlag, således at parterne tilstræber at stille lydbogsmateriale til rådighed for hinanden. Samtidig forpligter Danmarks Blindebibliotek sig til at orientere forlagene om påtænkte lydbogsproduktioner med henblik på at undgå dobbeltproduktion i de tilfælde, hvor de kommercielle forlag enten har udgivet det pågældende værk som lydbog eller påtænker at gøre dette inden for en nærmere aftalt periode.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5.

4.5. Ophævelse af § 17, stk. 3

4.5.1. Gældende ret

Bestemmelsen i § 17, stk. 3, vedrører brugernes fremstilling af eksemplarer af værker, der er fremstillet med hjemmel i § 17, stk. 1.

4.5.2. Kulturministeriets overvejelser

I forbindelse med gennemførelsen af infococ-direktivet i 2002 tilføjedes en ny § 11 a om midlertidig kopiering, der bl.a. giver adgang til eksemplar fremstilling, der udelukkende har til formål at muliggøre en lovlig brug af et værk. Siden 2001 har det endvidere i medfør af § 12, stk. 2, nr. 5, været tilladt at fremstille digitale eksemplarer af værker til personlig brug for fremstilleren eller dennes husstand. En erhverver af et eksemplar fremstillet i medfør af § 17, stk. 1, kan derfor lovligt tage en digital kopi af dette til personlig brug, jf. dog § 12, stk. 3, om lånte og lejede eksemplarer.

Kulturministeriet er på denne baggrund af den opfattelse, at § 17, stk. 3, ikke længere har et selvstændigt indhold. Det foreslås derfor at ophæve bestemmelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5.

5. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser m.v.

Lovforslaget vil have positive administrative konsekvenser for Danmarks Blindebibliotek, idet forslaget muliggør onlinedistribution af materiale til syns- og læsehændicappede, hvorved man letter en tung ad-

ministrativ procedure med udlån af fysiske kassettebånd m.v. og efterfølgende tilbagelevering af disse.

Lovforslaget vil endvidere have positive administrative konsekvenser for biblioteker, når det gælder brug af visse former for pligtafleverede materialer.

Lovforslaget vil i begrænset omfang indebære et udvidet område for betaling af vederlag til forfatterne i form af vederlag for lydbøger, der indgår i Danmarks Blindebiblioteks multimedieprodukter. Denne ekstraudgift forudsættes at kunne holdes inden for Danmarks Blindebiblioteks eksisterende bevillingsmæssige rammer.

Lovforslaget vil have positive administrative konsekvenser for museerne, som vil få en lettere adgang til at gengive kunstværker. Det vil ikke alene være de statslige museer, der vil drage fordel af lovforslaget, men også de privatejede museer, der er godkendt efter museumsloven.

Lovforslaget har endelig positive administrative konsekvenser for de syns- og læsehændicappede, som med forslaget får mulighed for at modtage materiale online fra Danmarks Blindebibliotek.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

6. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

7. Høring

Et lovudkast blev sendt i bred høring den 14. september 2004. En liste over høringsinstanserne er optrykt som bilag 3.

8. Samlet vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser	Negative konsekvenser
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Der vil i begrænset omfang være merudgifter forbundet med betaling af vederlag til forfattere, der finansieres inden for Danmarks Blindbiblioteks eksisterende økonomiske rammer.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Bibliotekerne får mulighed for at stille visse former for pligtafleverede materialer til rådighed med henblik på brug på stedet. Danmarks Blindbibliotek får forbedret mulighed for distribution af materiale til syns- og læsehandicappede. Museer får lettere adgang til at gengive kunstværker.	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Privatejede museer får lettere adgang til at gengive kunstværker.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Øget adgang til beskyttet materiale for syns- og læsehandicappede.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 10)

Forslaget er af teknisk karakter.

Lov om mønstre er afløst af designloven (lov nr. 1259 af 20. december 2000 med senere ændringer). Som konsekvens heraf bør referencen i § 10, stk. 1, ændres til designloven.

Til nr. 2 (§ 11, stk. 3)

Ophavsretslovens § 11, stk. 3, indeholder en generel bestemmelse om, at eksemplar fremstilling i medfør af lovens kapitel 2 kun er lovlig, hvis der er et lovligt forlæg for kopieringen. Det er fx ikke tilladt at tage en privatkopi på grundlag af en ulovlig kopi. På et enkelt punkt findes der grund til at fravige denne regel. Den foreslåede bestemmelse i § 16, stk. 5, om kopiering som led i indsamling og bevaring af materiale i medfør af pligtafleveringsloven omfatter – og bør af

hensyn til den historiske forskning m.v. omfatte – ulovligt materiale, herunder ophavsretskrænkende materiale. Ophavsretten bør ikke være til hinder for indsamling og bevaring af sådant materiale. Noget andet er tilgængeliggørelsen, hvor der i pligtafleveringslovsforslagets § 19, stk. 4, er hjemmel til administrativt at fastsætte begrænsninger i tilgængeliggørelse af bl.a. ulovligt materiale.

På den baggrund foreslås der i et nyt 2. pkt. en specifik undtagelse fra § 11, stk. 3, for så vidt angår kopiering i medfør af pligtafleveringsloven, jf. forslaget til ophavsretslovens § 16, stk. 5.

Til nr. 3 (§§ 16, 16 a og 16 b)

Til § 16

Forslaget indebærer en ændring af den gældende lovs § 16 om kopiering m.v. på arkiver, biblioteker og museer.

Formålet med ændringen er dels at tilpasse ophavsretsloven til de foreslåede nye pligtafleveringsregler, dels at samle de relevante bestemmelser om ABM-institutionernes kopiering m.v. i ophavsretsloven. Om den nærmere baggrund henvises til pkt. 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen omfatter alle værker, herunder værker der er frembragt før ændringslovens ikrafttræden, og som allerede findes i ABM-institutioners samlinger. Eksempelvis omfattes optagelser af radio- og tv-udsendelser, som allerede indgår i Statens Mediesamling, herunder optagelser afleveret før 1. juli 1995, af forslaget til § 16. I lighed med lovens øvrige undtagelsesbestemmelser om eksemplar fremstilling er det en betingelse, at forlægget for eksemplar fremstillingen er lovligt, jf. lovens § 11, stk. 3 (jf. dog den foreslåede undtagelse i lovforslagets § 1, nr. 2). Adgangen til at fremstille eksemplarer på grundlag af § 16 gælder dog ikke i de tilfælde, hvor institutionerne har indgået dispositionsbegrænsende aftaler med rettighedshaverne. Abonnementsordninger og licensaftaler vedrørende tidsskrifter, databaser m.v., der indeholder særlige begrænsninger med hensyn til brugen af materialet, skal således respekteres. Det samme gælder Statens Mediesamlings aftaler med radio- og tv-foretagender.

Fotokopier m.v. fremstillet i henhold til § 16, stk. 2-5, må stilles til rådighed for brugerne i form af genemsyn på institutionen; brug på stedet ved hjælp af teknisk udstyr er særskilt hjemlet i forslaget til § 16 a, stk. 1 og 2. Kopierne må endvidere som udgangspunkt udlånes, se forslaget til § 16, stk. 6.

Til § 16, stk. 1

Efter forslaget til § 16, stk. 1, skal offentlige arkiver, offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige, samt statslige museer og museer, der er godkendt efter museumsloven, have mulighed for at fremstille eksemplarer af værker til brug i deres virksomhed (fx genemsyn på stedet og udlån af fotokopier) i overensstemmelse med stk. 2-6, såfremt det ikke sker i erhvervsøjemed.

Kopieringsadgangen i henhold til § 16, stk. 2-6, gælder ikke for edb-programmer i digital form, fx styre- og tekstbehandlingsprogrammer. Baggrunden for dette er, at spørgsmålet om kopiering af edb-programmer udtømmende er reguleret i ophavsretslovens §§ 36 og 37, som bl.a. giver mulighed for at foretage eksemplar fremstilling, der er nødvendig for at kunne bruge programmet efter dets formål, herunder kopiering over på nye formater eller medier. Edb-programmer som sådan omfattes hverken af den gældende

pligtafleveringslov eller af forslaget til en ny pligtafleveringslov.

Teknisk rubriceres computerspil som edb-programmer i ophavsretsloven, men de har en anden funktion end almindelige edb-programmer. Computerspil må efter Kulturministeriets opfattelse betragtes som en selvstændig kunstnerisk frembringelse, der på biblioteker m.v. bør kunne kopieres på lige fod med andre litterære og kunstneriske værker med henblik på bevaring. Dette er afspejlet i forslaget til stk. 1, 2. pkt. Computerspil er omfattet af såvel den gældende pligtafleveringslov som forslaget til en ny pligtafleveringslov. Hvad angår lovens øvrige bestemmelser om edb-programmer omfatter disse fortsat også computerspil.

Til § 16, stk. 2

Bestemmelsen vedrører kopiering i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed.

Bestemmelsen indebærer, at de i stk. 1 nævnte institutioner frit kan fremstille eksemplarer af beskyttede værker i deres samlinger i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed, jf. stk. 2, 1. pkt. Der må alene fremstilles så mange kopier, som er nødvendige til varetagelse af disse hensyn. Formålet kan fx være at skåne værker mod ødelæggelse eller at sikre værkerne i tilfælde af, at originalerne skulle gå tabt. Det er tilladt at tage en kopi, hvis værket foreligger på et medium eller i et format, som er eller risikerer at blive forældet; i sådanne tilfælde må værket kopieres over på nye formater eller medier.

Kopieringsadgangen omfatter ikke alene affotografering, fotokopiering og lignende, men også kopiering ved lyd- og billedoptagelse, kopiering i digital form m.v. Bestemmelsen giver også adgang til at fremstille en sikkerhedskopi af en kopi, der er fremstillet i medfør af stk. 2, herunder at overføre kopien til et andet format eller medium. Bestemmelsen omfatter ligeledes kopiering af materiale, der er fremstillet i henhold til forslaget til § 16, stk. 3 og 4, og materiale, som er afleveret eller kopieret i medfør af pligtafleveringsloven, jf. herved forslaget til § 16, stk. 5.

Til § 16, stk. 3

Efter forslaget til stk. 3 skal de i stk. 1 nævnte ABM-institutioner have mulighed for at komplettere defekte værker, medmindre de kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

Bestemmelsen giver eksempelvis adgang til at kopiere delvist ødelagte bøger, når genanskaffelse ikke er mulig gennem boghandel eller udgiveren, ligesom den gør det muligt at kopiere værker, der kun foreligger i manuskript. Det er en forudsætning, at bestemmelsen i praksis administreres på en sådan måde, at

der ikke påføres rettighedshaverne nævneværdig økonomisk skade. Navnlig når det gælder digitalt materiale samt lyd- og billedoptagelser, forudsættes en særlig grad af tilbageholdenhed.

Ved udtrykket »almindelig handel« forstås ikke alene køb i boghandler, antikvarier og lignende, men også køb online via internettet. Det er ikke en forudsætning, at biblioteket først har kontaktet samtlige landets boghandler og antikvarier m.v.; det er tilstrækkeligt, at man har foretaget et efter omstændighederne rimeligt undersøgelsesarbejde, fx via de mest nærliggende databaser, opslagsværker m.v. Ved »udgiveren« forstås forlæggeren eller tilsvarende, for hvis regning værket udgives. Bestemmelsen gælder heller ikke, hvis det er muligt at fremskaffe det pågældende værk i et andet format, fx i form af en elektronisk bog.

Til § 16, stk. 4

Efter forslaget til stk. 4 skal de biblioteker, der er nævnt i stk. 1 (offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige), have adgang til at fremstille eksemplarer af udgivne værker, der bør være tilgængelige i bibliotekets samlinger, men som ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

Forslaget til § 16, stk. 4, omfatter alle biblioteker og er dermed ikke begrænset til videnskabelige og faglige biblioteker. Endvidere følger det af forslaget, at det enkelte bibliotek lovligt kan fremstille mere end ét eksemplar.

Det er en forudsætning, at bestemmelsen i praksis administreres på en sådan måde, at der ikke påføres rettighedshaverne nævneværdig økonomisk skade. Et folkebibliotek kan eksempelvis ikke på grundlag af forslaget til § 16, stk. 4, fremstille kopier af udsolgte bøger, som biblioteket har en blot almindelig interesse i at kunne stille til rådighed for sine lånere. Der skal foreligge en særlig interesse for det pågældende bibliotek i det pågældende værk, fx hvis der er tale om et topografisk eller biografisk værk, der er knyttet til bibliotekets lokalområde, og som ikke længere kan erhverves hos boghandlerne eller udgiveren. På denne baggrund vil bestemmelsen navnlig kunne anvendes af videnskabelige og faglige biblioteker, der fungerer som universitetsbiblioteker eller hovedbiblioteker for visse fagområder. Når det gælder digitalt materiale samt lyd- og billedoptagelser, forudsættes en særlig grad af tilbageholdenhed fra bibliotekernes side.

Om udtrykkene »almindelig handel« og »udgiveren« henvises til bemærkningerne til forslaget til § 16, stk. 3. Hvis eksempelvis et litterært værk er udsolgt i bogform, men kan skaffes i elektronisk form, giver

bestemmelsen ikke hjemmel til at fremstille en kopi af bogværket.

Til § 16, stk. 5

Bestemmelsen vedrører kopiering af pligtafleveringsmateriale og skal ses i sammenhæng med forslaget til en ny pligtafleveringslov.

Formålet med ændringen er at skabe en klar lov hjemmel til, at der kan fremstilles de fornødne eksemplarer i overensstemmelse med reglerne i pligtafleveringsloven og administrative forskrifter udstedt i medfør af denne lov. I praksis får § 16, stk. 5, navnlig betydning for de elektroniske medier, eftersom papirbaserede medier såsom bøger og tidsskrifter normalt afleveres i to originaleksemplarer, uden at pligtafleveringsinstitutionen behøver at foretage kopiering.

Bestemmelsen indebærer, at pligtafleveringsinstitutionerne kan fremstille eksemplarer med henblik på indsamling og bevaring af fx litterære værker, cd'er og andre fonogrammer, internethjemmesider, film og radio- og tv-udsendelser. Det er tilladt for institutionerne at fremstille flere eksemplarer (dubletter) og at fremstille eksemplarer i andre og nye formater i det omfang, hensynet til pligtaflevering tilsiger dette. Kun kopiering, der er nødvendig som led i indsamling og bevaring (jf. § 19, stk. 3, i forslaget til pligtafleveringslov), er hjemlet i forslaget til § 16, stk. 5.

Hvad angår radio- og tv-udsendelser forudsættes det, at pligtafleveringsinstitutionen som hovedregel selv optager udsendelserne. Institutionen kan dog også – fx når der er tale om lokal-tv-udsendelser fra andre egne af landet – anmode andre, herunder den pågældende radio- eller tv-station, om at fremstille og sende optagelser af udsendelserne til institutionen. Der kan fx være tale om en kopi af det såkaldte kontrolbånd, hvorpå udsendelserne i form af udgangssignalet optages. Der henvises til § 13 i forslaget til pligtafleveringslov og til pkt. 2.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 16, stk. 6

Forslaget til § 16, stk. 6, vedrører udlån.

Bestemmelsen i § 16, stk. 6, 1. pkt., indebærer, at de værkseksemplarer, der er afleveret til en pligtafleveringsinstitution eller fremstillet på grundlag af pligtafleveringsreglerne, jf. § 16, stk. 5, frit vil kunne udlånes. Desuden giver bestemmelsen hjemmel til udlån af kopier, der er fremstillet i henhold til stk. 3 (om komplettering af ufuldstændige værker) og stk. 4 (om værker, der bør være tilgængelige i bibliotekets samlinger). En sådan formel hjemmel har hidtil været savnet i ophavsretsloven. Hvad angår kopiering efter forslaget til § 16, stk. 3, om komplettering af ufuldstæn-

dige værker kan udlån af det kompletterede værkseksemplar alene finde sted, hvis selve eksemplaret er udgivet eller på anden måde solgt eller overdraget til andre, jf. lovens § 19, stk. 1 og 2.

Bestemmelsen i § 16, stk. 6, 2. pkt., giver mulighed for udlån af eksemplarer fremstillet i medfør af § 16, stk. 2 (om sikkerhedseksemplarer m.v.), men kun i »særlige tilfælde«. Heri ligger, at adgangen til udlån af kopier som altovervejende hovedregel kun vil omfatte tilfælde, hvor originalmaterialet har en særlig værdi, er sjældent eller har en ringe holdbarhed, således at der foreligger en ekstraordinær grund til at udlåne kopien i stedet for originalen. Det forudsættes, at institutionerne administrerer navnlig bestemmelsen om udlån af sikkerhedskopier fremstillet i medfør af § 16, stk. 2, med behørig hensyntagen til rettighedshavernes interesser; normalt vil bestemmelsen således ikke give adgang til at kopiere og udlåne materiale, hvis det er muligt at erhverve et ekstra eksemplar i den almindelige boghandel m.v. Vælger institutionen at stille en kopi til rådighed for udlån, må den ikke samtidig foretage udlån af originalmaterialet.

Efter bestemmelsens 3. pkt. omfatter adgangen til udlån ikke billedoptagelser og eksemplarer fremstillet i digital form eller i form af lydoptagelser.

Med hensyn til billedoptagelser (filmværker m.v.) stemmer bestemmelsen overens med ophavsretslovens § 19, stk. 3, hvorefter det kræver rettighedshaverens samtykke at udlåne filmværker på fx videobånd eller dvd.

For så vidt angår eksemplarer, der er fremstillet i digital form eller i form af lydoptagelser, svarer bestemmelsen i hovedsagen til den gældende lovs § 16, stk. 1, hvorefter lydoptagelser og værker i digital form ikke må gøres tilgængelige for almenheden uden for institutionen uden rettighedshaverens samtykke. Eksempelvis må indskannede digitale kopier ikke udlånes uden samtykke.

Undtagelsen vedrørende eksemplarer i digital form og i form af lydoptagelser omfatter alene tilfælde, hvor institutionen har fremstillet eksemplaret selv. Er der tale om et pligtafleveret eksemplar, fx en cd, må eksemplaret gerne udlånes i medfør af § 16, stk. 6, 1. pkt.

Udtrykket »udlånes« skal forstås i overensstemmelse med ophavsretslovens § 2, stk. 3, nr. 1, dvs. at der er tale om spredning af fysiske eksemplarer, ikke onlinedistribution eller lignende.

Til § 16, stk. 7

Efter forslaget til § 16, stk. 7, afhænger retten til videre udnyttelse af de eksemplarer, der er fremstillet på

grundlag af § 16, stk. 2-5, af de i øvrigt gældende regler.

Bestemmelsen indebærer, at anden udnyttelse af de fremstillede eksemplarer, herunder eksemplarer der er fremstillet til pligtafleveringsformål, forudsætter samtykke fra rettighedshaverne, medmindre udnyttelsen er hjemlet i en anden undtagelsesbestemmelse i ophavsretslovens kap. 2. Eksemplarer, der er fremstillet med henblik på pligtaflevering, vil således eksempelvis kunne stilles til rådighed på stedet på et bibliotek i overensstemmelse med forslaget til § 16 a, stk. 2.

Til § 16 a

Til stk. 1

Forslaget svarer indholdsmæssigt til den gældende lovs § 21, stk. 3, dog således at kredsen af institutioner, som kan gøre brug af bestemmelsen, udvides. Det foreslås, at indføre museer og arkiver i § 16 a, stk. 1, hvilket indebærer, at ikke alene biblioteker, men også museer og arkiver, frit kan stille deres samlinger til rådighed for publikum på stedet ved hjælp af computere, elektroniske infostandere og lignende. Denne udvidelse følger af lovtekstens henvisning til de i § 16, stk. 1, nævnte institutioner. Bestemmelsen omfatter som hidtil ikke gengivelse via storskærm og lignende.

Herefter vil offentligtgjorte værker frit kunne gøres tilgængelige for enkeltpersoner på samtlige ABM-institutioner til personligt gennemsyn eller studium på stedet ved hjælp af teknisk udstyr.

§ 16 a, stk. 1, giver ikke hjemmel til nogen form for eksemplarfremstilling. Udgangspunktet er, at det er originalmateriale, der stilles til rådighed, dvs. udgivne eksemplarer af fx film og elektroniske bøger samt realtimegengivelse af radio- og tv-udsendelser og internetmateriale. Kopier af beskyttede værker må kun stilles til rådighed for brug på stedet, hvis de er fremstillet efter aftale med rettighedshaverne eller med hjemmel i andre undtagelser i loven, som åbner for en sådan videreudnyttelse, jf. navnlig forslaget til § 16, stk. 2-5; se nærmere bemærkningerne til forslaget til § 16, stk. 7.

Der henvises til pkt. 2.5 i de almindelige bemærkninger.

Til stk. 2

Formålet med bestemmelsen, der udgør en undtagelse fra stk. 1, er at sikre, at alt pligtafleveret materiale kan stilles til rådighed på pligtafleveringsinstitutionerne med henblik på biblioteksbrugernes studium eller gennemsyn på stedet ved hjælp af institutionens tekniske udstyr (computere, skærmterminaler og lignende). Der knytter sig særlige beskyttelsesmæssige

interesser til pligtafleveret materiale. Derfor er adgangen til brug på stedet af materialet mere begrænset, end når det gælder materiale indkøbt af biblioteker m.v., jf. stk. 1.

Det pligtafleverede materiale kan gøres tilgængeligt på pligtafleveringsinstitutionerne (Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket og Det Danske Filminstitut) for enkelte personer ad gangen. Det betyder, at institutionerne kan opstille et begrænset antal skærmterminaler, computere og lignende, som brugerne kan anvende til at konsultere pligtafleveret materiale. I øjeblikket råder Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket over hver én terminal til denne brug. Det forudsættes, at der kun sker en begrænset udvidelse af denne terminaladgang.

Institutionerne må ikke tage kopi af pligtafleveringsmateriale med henblik på, at andre biblioteker kan stille det pågældende materiale til rådighed med hjemmel i § 16 a, stk. 1.

§ 16 a, stk., 2, vil i praksis navnlig have betydning for radio- og tv-udsendelser, film og internetmateriale.

Pligtafleveret materiale må udlånes til brugerne i overensstemmelse med forslaget til § 16, stk. 6. Derudover indeholder forslaget til § 16 a, stk. 3, bestemmelser om brug til forskningsformål.

Til stk. 3

Efter bestemmelsen i stk. 3 må pligtafleveringsinstitutionerne overføre og udlevere pligtafleverede radio- og tv-udsendelser, pligtafleverede filmværker og pligtafleveret internetmateriale til forskningsformål.

Udtrykket »forskningsformål« omfatter personer inden for videnskabelig forskning, herunder medieforskning. Omfattet er primært forskere fra universiteter og andre højere læreanstalter (herunder ph.d.-studerende m.v.). Bestemmelsen omfatter tillige andre personer, der har en dokumenteret forskningsmæssig interesse. Det afgørende er, om de pågældende personer reelt udøver forskningsvirksomhed. Journalister fra dagspressen eller de elektroniske medier omfattes, hvis formålet er at opnå forskningsmæssig relevant viden med henblik på redaktionelle artikler i pressen, radio- og tv-programmer m.v.

Kopiering til brug i undervisningsvirksomhed vil kunne ske på grundlag af aftalelicensen i ophavsretslovens § 13.

Udtrykket »overføre« omfatter onlinedistribution af det pågældende materiale. Udtrykket »udlevere« inkluderer udlån af eksemplarer. Det er ligeledes muligt at sende en kopi af en hjemmeside pr. e-mail.

Udtrykket »elektroniske kommunikationsnet« skal forstås i overensstemmelse med § 3 i lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet (lovbekendtgørelse nr. 679 af 23. juni 2004). Et tilsvarende udtryk findes i § 8 i forslaget til pligtafleveringslov. Ved elektroniske kommunikationsnet forstås enhver form for trådløs eller kabelbaseret infrastruktur, der anvendes til elektronisk transport af teletjenester. Begrebet dækker såvel transmission ved hjælp af kabel, fx internettet, som trådløs transmission, fx mobiltelefon. Uden for definitionen falder radio- og tv-udsendelser.

Bestemmelsen indebærer, at fx eksemplarer i digital form frit vil kunne udlånes og sendes pr. e-mail til personer, der har en dokumenteret forskningsmæssig interesse. Bestemmelsen giver også mulighed for, at der til forskningsbrug kan udleveres en kopi af en tv-udsendelse. Når det gælder overføring online, fx via e-mail eller databaser, er det en betingelse, at overføringen alene sker via sikre netværksforbindelser til de enkelte forskere. Det materiale, som den enkelte forsker modtager online fra fx et bibliotek, må ikke videresendes pr. e-mail til andre personer, herunder andre forskere. For at forhindre uautoriseret udnyttelse skal onlineadgangen så vidt muligt understøttes af tekniske beskyttelsesforanstaltninger (kopispærringer m.v.).

ABM-institutionen bør oplyse forskerne om de rettmæssige begrænsninger i deres brug af materialet.

Det er en betingelse, at værket ikke kan erhverves i almindelig handel, herunder ved køb online via internettet, enten direkte fra rettighedshaveren eller fra en onlinebutik. Det betyder, at gengivelsen af beskyttede værker ikke må erstatte indkøb af eksemplarer af fx filmværker (videogrammer), elektroniske bøger og andre opslagsværker. Ligeledes finder bestemmelsen ikke anvendelse, hvis gengivelsen m.v. sker for at reducere udgifter til onlinelicenser på tidsskrifter og lignende. For så vidt angår filmværker forudsættes det, at pligtafleveringsinstitutionen ikke distribuerer film i mellemprioriteten efter filmens release i biograferne og før distributørens åbning for salg af dvd'er m.v.

Eksemplarer, der overføres eller udleveres med hjemmel i § 16 a, stk. 3, må ikke udnyttes på anden måde, dvs. at de ikke må udnyttes til andre formål end forskning.

Til § 16 b

Forslaget er af teknisk karakter.

Aftalelicensen i den gældende lovs § 16, stk. 2, har sin baggrund i, at privatpersoner ikke må anvende fremmed medhjælp fra biblioteker til at foretage digi-

tal kopiering til personlig brug i medfør af ophavsretslovens § 12, stk. 2, nr. 5. Biblioteker kan derimod fortsat foretage fotokopiering på bestilling fra privatpersoner under henvisning til reglerne om fremmed medhjælp efter ophavsretslovens § 12.

Aftalelicensen indebærer, at bibliotekerne ved at indgå aftale med en godkendt organisation, som repræsenterer en væsentlig del af ophavsmændene til en bestemt art af værker, efter loven får ret til at udnytte værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen, herunder udenlandske ophavsmænd. Aftalelicensen giver mulighed for, at offentlige biblioteker på bestilling fra biblioteksbrugere kan foretage digital formidling af tidsskriftsartikler og andre tekstuddrag. Bestemmelsen indebærer eksempelvis, at bibliotekerne kan benytte e-mail og digitale faxmaskiner til at sende artikler i digital form til den enkelte slutbruger eller til andre biblioteker. Bestemmelsen omfatter derimod ikke udlevering af digitale kopier. Kulturministeriet har godkendt Copy-Dan Tekst & Node som den organisation, der kan slutte aftaler på området. Siden aftalelicensen trådte i kraft, har der været forhandlinger mellem bibliotekssektoren og Copy-Dan Tekst & Node, og der er for nylig indgået en aftale mellem parterne om digital dokumentlevering af videnskabelige trykte tidsskrifter.

Aftalelicensen i den gældende lovs § 16, stk. 2, foreslås af systematiske grunde udskilt i en ny selvstændig § 16 a; der er ikke tilsigtet nogen realitetsændring.

I bestemmelsen præciseres det, at aftalelicensen omfatter gengivelse af værker i digital form, fx ved overføring online i form af e-mail. Dette svarer til aftalelicensens hidtidige praktiske anvendelsesområde.

Til nr. 4 (Overskrift til § 17)

Forslaget er af teknisk karakter.

Overskriften til den gældende lovs § 17 angiver, at der er tale om eksemplar fremstilling til syns- og hørehandicappede. Imidlertid indeholder bestemmelsen ligeledes regler om andre former for gengivelse samt spredning af eksemplarer, hvorfor det foreslås at ændre overskriften til blot »Syns- og hørehandicappede«.

Til nr. 5 (§ 17)

Til stk. 2

Bestemmelsen indebærer, at adgangen til at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker til fordel for de syns- og hørehandicappede i stk. 1 ikke finder anvendelse på gengivelser, der udelukkende består af

lydoptagelser (1. led), eller på udlejning af eksemplarer (2. led).

Formålet med ændringen af § 17, stk. 2, 1. led, er at undtage alle lydoptagelser af litterære værker fra adgangen til vederlagsfri gengivelse og spredning i stk. 1. Dette betyder, at frembringelser, der udover lydoptagelser af litterære værker også består af tekst eller billeder, fremover vil være omfattet af undtagelsen i stk. 2 – i lighed med, hvad der allerede gælder for rene lydbøger. Gengivelser bestående af såvel lyd som tekst eller billeder kan fx være lydbøger, der suppleres med illustrationer, eller lydbøger, hvor den skrevne tekst er vedlagt lydbogen.

Der tilsigtes ikke en ændring af § 17, stk. 2, vedrørende musikværker. Det vil derfor fortsat kun være gengivelser af musikværker, der udelukkende består af lyd, der er undtaget fra adgangen til vederlagsfri eksemplar fremstilling og spredning i § 17, stk. 1. Indgår en lydoptagelse af et musikværk med andet materiale i en multimediefrembringelse, omfattes forholdet således fortsat af bestemmelsen i stk. 1.

Ophævelsen af stk. 2, 2. led, om udlejning indebærer alene, at ikke-erhvervsmæssig udlejning herefter vil være tilladt, dvs. udlejning, hvor betalingen alene helt eller delvis modsvarer de faktiske omkostninger forbundet hermed. Erhvervsmæssig udlejning vil fortsat ikke være tilladt, jf. § 17, stk. 1, 2. pkt.

Der henvises til pkt. 4.2 og 4.3 i de almindelige bemærkninger.

Til stk. 3

Formålet med ændringen af § 17, stk. 3 (tidligere stk. 4), er at udvide de ophavsretlige muligheder for at stille lydbøger til rådighed for syns- og læsehændicappede til også at gælde fx onlinedistribution.

Udtrykket »gengive« indebærer, at der må foretages indlæsning af litterære værker på lydbøger, og lydbøgerne må udnyttes i form af dels eksemplar fremstilling, dels fremførelse; efter definitionen i lovens § 2, stk. 4, nr. 1, omfatter begrebet »fremførelse« bl.a. overføring i form af e-mails og tilrådighedsstillelse på internettet. Herudover omfatter bestemmelsen spredning, dvs. distribution af fysiske eksemplarer, herunder udlån. Det er efter bestemmelsens ordlyd en betingelse, at udnyttelsen ikke sker i erhvervsøjemed.

Bestemmelsen indebærer, at mulighederne for at få adgang til lydbøger for de syns- og læsehændicappede herefter ikke er begrænset til en fysisk udlevering af kassettebånd og lignende og efterfølgende tilbagelevering af disse. Danmarks Blindebibliotek kan således stille lydbogsmateriale til rådighed online for syns- og læsehændicappede, hvilket såvel administrativt som

omkostningsmæssigt vil lette tilgængeliggørelsen af lydbøger for brugerne.

Bestemmelsen finder anvendelse på alle lydoptagelser af litterære værker, dvs. såvel rene lydbøger som multimedieprodukter, der ud over lyd også består af fx tekst eller billeder, jf. forslaget til § 17, stk. 2. En lydoptagelse omfattes af § 17, stk. 3, uanset om der er tale om en indlæsning (såkaldt human tale) eller syntetisk tale; sidstnævnte kommer kun på tale ved distribution af aviser og andet tekststungt, faglitterært materiale, men ikke ved skønlitteratur.

Den foreslåede formulering af § 17, stk. 3, hvorefter bestemmelsen finder anvendelse på fremstilling af lydoptagelser til brug for »syns- og læsehandicappede«, indebærer ikke en ændring af den gruppe, der omfattes af bestemmelsen. De syns- og læsehandicappede omfatter således blinde, svagtseende, ordblinde, læsehandicappede og andre, der er ude af stand til at læse almindelig tekst. Ændringen er alene af redaktionel karakter. Gruppen af syns- og læsehandicappede, der omfattes af forslaget til stk. 3, svarer helt til den gruppe, der omfattes af den generelle bestemmelse i § 17, stk. 1, bortset fra hørehandicappede (døve og tale-lidende).

Det er en forudsætning for anvendelse af beskyttet materiale i medfør af forslaget til § 17, stk. 3, at der er den fornødne sikkerhed for, at de lydoptagelser, der fremstilles og distribueres med hjemmel i bestemmelsen, kun stilles til rådighed for de rette brugere, dvs. den personkreds, der omfattes af bestemmelsen. Det fremstillede materiale skal således alene være tilgængeligt for de syns- og læsehandicappede og må ikke kunne anvendes af andre. I lighed med, hvad der gælder efter § 17, stk. 1, skal der føres kontrol med, at materiale kun distribueres til personer omfattet af § 17, stk. 3; en sådan dokumentation af handicap kan fx ske i form af en lægeattest. Folkebiblioteker m.v. kan ikke udlåne lydbøger, der er fremstillet i medfør af § 17, stk. 3, medmindre der foretages en sådan dokumentation af handicap. Ved onlinedistribution og lignende skal misbrug så vidt muligt forebygges gennem brug af kryptering, vandmærkning eller lignende.

Det er endvidere en forudsætning, at produktion af lydbøger og multimedieprodukter efter forslaget til § 17, stk. 3, ikke på urimelig måde griber ind i de almindelige forlags kommercielle lydbogsudgivelser. Dette tilsiger såvel formålet med § 17, stk. 3, som almindelige synspunkter om værdispild i samfundet. Danmarks Blindebibliotek og andre, der måtte benytte § 17, stk. 3, skal som udgangspunkt afstå fra at udgive et litterært værk som lydbog, hvis det pågældende værk allerede af et kommercielt forlag er udgivet som

lydbog, eller af bogforlaget påtænkes udgivet inden kort tid. I visse tilfælde kan en lydbogsindlæsning være af en sådan særlig karakter, at der er grund til, at såvel Danmarks Blindebibliotek som de almindelige forlag udgiver samme værk som lydbog.

Det er Kulturministeriets forventning, at de berørte parter (navnlig Danmarks Blindebibliotek, Den danske Forlæggerforening samt Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere) i lyset af ovenstående forudsætninger indgår en samarbejdsaftale med et adfærdskodeks, som klarlægger vilkårene for fremtidig lydbogsproduktion, jf. de to ovennævnte forudsætninger. Også andre spørgsmål kan behandles i en sådan samarbejdsaftale, som overflødig gør behovet for en detailregulering i lovgivningen. Der henvises til pkt. 4.4.2 i de almindelige bemærkninger, hvor der er en gennemgang af parternes samarbejdsaftale.

Kulturministeriet vil nøje følge udviklingen på dette område med henblik på at sikre, at § 17, stk. 3, i praksis udmøntes på en sådan måde, at den giver syns- og læsehandicappede optimal mulighed for adgang til lydbøger, samtidig med at rettighedshavernes interesser tilgodeses.

Størrelsen af det vederlag, der skal erlægges til ophavsmændene, beror på en aftale mellem parterne. Såfremt der ikke kan opnås enighed herom, kan hver af parterne indbringe spørgsmålet om vederlagets størrelse for Ophavsretslicensnævnet.

Der henvises til pkt. 4.4 i de almindelige bemærkninger.

Om ophævelse af den hidtidige bestemmelse i § 17, stk. 3, henvises til pkt. 4.5 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 21, stk. 3)

Bestemmelsen i § 21, stk. 3, foreslås overført til § 16 a, stk. 1, i en lettere ændret form; der henvises til bemærkningerne til § 16 a, stk. 1.

Til nr. 7 (§ 24)

Formålet med ændringen er i ophavsretlig henseende at muliggøre forbedringer i informationsadgangen i forbindelse med kunststillinger og omsætning af kunstværker. Det sker ved at opdele § 24, stk. 1, i to bestemmelser: 1. pkt. om kunstkataloger og lignende; her foreslås ingen ændring i retstilstanden. 2. pkt. om gengivelse af kunstværker i reklamer m.v. for kunststillinger eller salg; her foreslås adgangen til gengivelse udvidet til også at omfatte overføring til almenheden, dvs. navnlig tv og internettet.

Ved udtrykket »kataloger« forstår som hidtil udstillingskataloger, som indeholder de efter forholdene fornødne fortegnelser over kunstsamlingens eller -ud-

stillingens indhold. Der skal være tale om en publikation, som udgives og sælges eller foræres bort i forbindelse med udstillingen. Ikke alene papirbaserede kataloger, men også digitale publikationer omfattes af bestemmelsen. Kataloger, der mere har karakter af egentlige kunstbøger, hvor artikelstof og illustrationer indtager en mere dominerende plads end det egentlige katalogstof, omfattes ikke af bestemmelsen. Ligesom i dag omfattes kunstkataloger på internettet ikke af § 24, stk. 1, 1. pkt., hvorfor det kræver tilladelse fra rettighedshaveren at gengive beskyttede kunstværker, der indgår i kataloger og andre databaser, på hjemmesider; denne tilladelse kan opnås i form af et samtykke fra den enkelte ophavsmand eller ved at indgå aftale med Copy-Dan i henhold til aftalelicensen i ophavsretslovens § 23, stk. 2.

Ved »meddelelser om udstilling eller salg« forstås som hidtil navnlig annoncer og omtale i aviser, tidskrifter og lignende om forestående salg eller udstillinger samt plakater, der har til formål at reklamere for en forestående eller igangværende udstilling m.v. I disse tilfælde er der for arrangøren adgang til at reklamere for foranstaltningen, herunder i form af gengivelse af et eller flere af de udstillede kunstværker. Tilsvarende gælder for auktionskataloger og lignende. Med udtrykket »overføring til almenheden« i lovteksten præciseres det, at gengivelse i medfør af § 24, stk. 1, 2. pkt., også kan ske i tv, via e-mail og på internettet m.v. Bestemmelsen giver derimod ikke adgang til at gengive kunstværker som illustration til fx en artikel i et kunsttidsskrift, blot fordi værket er eller vil blive genstand for udstilling eller salg.

Den nærmere afgrænsning er overladt til parternes aftale, og i sidste ende henhører den endelige afgørelse af tvivlsspørgsmål under domstolene. Der eksisterer allerede mellem Copy-Dan Billedkunst og Foreningen af Danske Kunstmuseer en aftale, der bl.a. indeholder præcise definitioner af sondringen mellem kunstkataloger og andre publikationer; parterne er blevet enige om en revision af denne aftale, som bl.a. præciserer grænserne for henholdsvis erhvervs-mæssige og forskningsmæssige publikationer og afklarer den praktiske fremgangsmåde ved afgrænsningen.

Der henvises til pkt. 3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 27, stk. 2)

Ophavsretslovens § 27, stk. 2, 2. pkt., handler om tilgængeliggørelse af ikke-offentliggjorte private arkivalier (fx forfatteres brevkorrespondance) i offentlige arkiver m.v. Ifølge bestemmelsen må der »ikke ud-

leveres afskrifter eller fremstilles kopier af private arkivalier«.

På grundlag af en henvendelse fra Rigsarkivet er Kulturministeriet blevet opmærksom på, at det forekommer uhensigtsmæssigt, at arkiverne m.v. i kraft af denne bestemmelse ikke må stille kopier af arkivalierne til rådighed for brugerne på institutionens læsesal. Den afgørende begrænsning, som ikke søges ændret, ligger i, at der ikke må ske udlevering, herunder udlån, af kopier af disse private arkivalier til brugerne.

På denne baggrund foreslås det at ændre bestemmelsen, således at det præciseres, at arkiverne må stille ikke alene originaler, men også kopier af arkivalierne til rådighed for brugerne med henblik på gennemsyn på stedet på institutionen. Desuden foreslås det at redaktionelle grunde at lade ordet »afskrifter« udgå.

Til nr. 9 (§ 30)

Forslaget er af teknisk karakter.

Formålet med ændringen er for det første at konsekvensrette navnene på de radio- og tv-foretagender, der omfattes af aftalelicensen i § 30. Danmarks Radio hedder nu officielt DR, og TV 2 er nu opdelt i dels TV 2/DANMARK A/S, dels de regionale TV 2-virksomheder. Disse betegnelser foreslås det at anvende i ophavsretslovens § 30, hvorved der vil blive overensstemmelse med radio- og fjernsynsloven (§ 1, stk. 1).

For det andet foreslås det at lade referencen til de færøske og grønlandske radio- og tv-foretagender Færøernes Radio (Útvarp Føroya), Færøernes Fjernsyn (Sjónvarp Føroya) og Grønlands Radio (Kalaallit Nunaata Radioa), udgå. Dette indebærer ingen ændring i retstilstanden, da disse foretagender er omfattet af de tilsvarende bestemmelser i de gældende anordninger om ophavsretslovens ikrafttræden for henholdsvis Grønland og Færøerne.

Til nr. 10 (§ 30 a)

Forslaget er af teknisk karakter.

I lighed med lovforslagets § 1, nr. 9, er formålet at foretage en konsekvensrettelse af navnene på de omfattede radio- og tv-foretagender: DR, TV 2/DANMARK A/S og de regionale TV 2-virksomheder.

Til nr. 11 (§ 33)

Forslaget er af teknisk karakter.

Forslaget går ud på at ophæve bestemmelsen i § 33 om opbevaring af visse radio- og tv-udsendelser.

Den gældende lovs § 33 giver adgang til, at Statens Mediesamling kan optage og opbevare danske radio- og tv-udsendelser af dokumentarisk værdi.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget under § 1, nr. 3, om en nyaffattelse af ophavsretslovens

§ 16, hvorefter radio- og tv-udsendelser på linje med andet ophavsretligt beskyttet materiale kan kopieres med henblik på pligtaflevering. Da der således ikke længere foretages en sondring mellem radio- og tv-udsendelser og andet materiale, er der ikke behov for at opretholde en selvstændig regulering i lovens § 33.

Der henvises til pkt. 2.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 12 (§ 47, stk. 1 og 2, og § 49, stk. 1)

Forslaget er af teknisk karakter.

§ 47, stk. 1 og 2, fastlægger Ophavsretslicensnævnets kompetence til at efterprøve de tariffer, der opkræves på baggrund af en tvangslicens. Henvisningen til § 17, stk. 4, skal ændres som konsekvens af forslaget til ændring i § 17, hvorefter stk. 4 bliver til stk. 3. Forslaget om en udvidelse af den gældende § 17, stk. 4, til også at omfatte online tilrådighedsstillelse af lydbøger mod betaling af vederlag til ophavsmanden vil også være omfattet af Ophavsretslicensnævnets kompetence, dvs. at tvister om størrelsen af vederlaget for denne distribution kan afgøres af nævnet, hvis parterne ikke kan enes om en aftale.

§ 49, stk. 1, fastslår, at vederlagskrav i henhold til visse tvangslicensbestemmelser forældes efter 3 år. Henvisningen til § 17, stk. 4, skal ændres som konsekvens af forslaget til ændring i § 17, hvorefter stk. 4 bliver til stk. 3.

Til nr. 13 (§ 48, stk. 2 og 3)

Forslaget er af teknisk karakter.

§ 48, stk. 2 og 3, fastlægger Ophavsretslicensnævnets kompetence til at fastsætte tilladelser og vilkår for radio- og fjernsynsforetagenders udsendelse af værker. Henvisningen til § 17, stk. 5, skal ændres som konsekvens af forslaget til ændring i § 17, hvorefter stk. 5 bliver til stk. 4.

Til nr. 14 (§ 50, stk. 1, § 51, stk. 1, og § 52, stk. 1)

Forslaget er af teknisk karakter.

§ 50, stk. 1, § 51, stk. 1, og § 52, stk. 1, fastlægger bestemmelserne om tvangslicens. Henvisningerne til § 16, stk. 2, og § 17, stk. 5, skal ændres som konsekvens af forslagene til ændringer i disse bestemmelser, hvorefter § 16, stk. 2, bliver til § 16 b, og § 17, stk. 5, bliver til § 17, stk. 4.

Til nr. 15 (§ 65, stk. 4, og § 66, stk. 2)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 65, stk. 4, og § 66, stk. 2, fastlægger, hvilke bestemmelser i ophavsretslovens kap. 1, 2 og 3 der skal finde tilsvarende anvendelse på beskyttelsen af udøvende kunstnere og fremstillere af

lydoptagelser. Henvisningerne til §§ 16 og 17 ændres som en konsekvens af forslagene til ændringer i disse paragraffer.

Den nye affattelse af § 16, hvorefter den tidligere ABM-bekendtgørelse ophæves og indholdet skrives ind i selve loven, bør også gælde i forhold til udøvende kunstnere og fremstillere af lydoptagelser.

Ændringen af § 17, stk. 2, hvorefter § 17, stk. 1, ikke finder anvendelse på nogen lydoptagelser af litterære værker, bør også som hidtil gælde i forhold til udøvende kunstnere og fremstillere af lydoptagelser. Forslaget til § 17, stk. 3, om lydbøger finder i lighed med gældende ret ikke anvendelse på §§ 65 og 66. Det betyder, at hvis fx Danmarks Blindbibliotek ønsker at distribuere en lydbog, gælder tvangslicensen ikke i forhold til den udøvende kunstner eller for fremstillere af lydoptagelsen.

Til nr. 16 (§ 65, stk. 4, og § 70, stk. 3)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 65, stk. 4, og § 70, stk. 3, skal ændres som konsekvens af lovforslagets ændringer i ophavsretslovens kap. 2

Til nr. 17 (§ 66, stk. 2, og § 75 d, stk. 1)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 66, stk. 2, og § 75 d, stk. 1, skal ændres som konsekvens af lovforslagets ændringer i ophavsretslovens kap. 2.

Til nr. 18 (§ 67, stk. 2)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 67, stk. 2, skal ændres som konsekvens af lovforslagets ændringer i ophavsretslovens kap. 2.

Til nr. 19 (§ 67, stk. 2)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningen i § 67, stk. 2 til § 33, skal ændres som konsekvens af, at ophavsretslovens § 33 foreslås ophævet.

Til nr. 20 (§ 69, stk. 3)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 69, stk. 3, skal ændres som konsekvens af lovforslagets ændringer i ophavsretslovens kap. 2.

Til nr. 21 (§ 70, stk. 3)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 70, stk. 3, skal ændres som konsekvens af lovforslagets ændringer i ophavsretslovens kap. 2.

Til nr. 22 (§ 71, stk. 5)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 71, stk. 5, skal ændres som konsekvens af lovforslagets ændringer i ophavsretslovens kap. 2.

Til nr. 23 (§ 75 d, stk. 1)

Forslaget er af teknisk karakter.

Henvisningerne i § 75 d, stk. 1, fastlægger, hvilke bestemmelser i ophavsretslovens kap. 1, 2 og 3 der skal være omfattet af nævnsproceduren, i tilfælde af at den berettigede i henhold til en af undtagelserne som følge af en kopispærring eller lignende ikke har mulighed for at drage fordel af den pågældende undtagelsesbestemmelse. Henvisningerne til §§ 16, 17 og 33 ændres som konsekvens af forslagene til ændring af §§ 16 og 17 samt forslaget om ophævelse af § 33. Den ændrede henvisning til § 16 indebærer bl.a., at pligtafleveringsinstitutionerne kan gøre brug af nævnsproceduren, såfremt det på grund af kopispærringer og lignende ikke er muligt at foretage den fornødne kopiering.

Til nr. 24 (§ 88)

Forslaget er af teknisk karakter.

De administrative forskrifter om udvidelse af ophavsretslovens anvendelsesområde til andre lande, der har tiltrådt de samme internationale konventioner som Danmark, er hidtil blevet givet i form af kgl. anordning (den gældende er anordning nr. 1213 af 17. december 2002 som ændret ved anordning nr. 159 af 17. marts 2004). Det er efter Kulturministeriets opfattelse tilstrækkeligt og mere hensigtsmæssigt, at disse forskrifter fremover bliver givet i form af en sædvanlig bekendtgørelse. Det foreslås derfor at ophæve kravet i § 88 om udstedelse af en kgl. anordning, således at kulturministeren i stedet kan udstede en bekendtgø-

relse om anvendelsen af ophavsretsloven i forhold til andre lande.

Der henvises til den foreslåede overgangsbestemmelse i lovforslagets § 2, stk. 2.

Til § 2

Til stk. 1

Det foreslås, at ændringsloven træder i kraft den 1. juli 2005, dvs. samtidig med forslaget til pligtafleveringslov.

Til stk. 2

Bestemmelsen præciserer, at den gældende anordning om anvendelsen af ophavsretsloven i forhold til andre lande forbliver i kraft, indtil kulturministeren udsteder en bekendtgørelse i medfør af den nye affattelse af lovens § 88. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 24.

Til stk. 3

Forslaget til § 2, stk. 3, indeholder en præcisering af, at den såkaldte ABM-bekendtgørelse (bekendtgørelse om arkivers, bibliotekers og museers adgang til at fremstille eksemplarer af litterære og kunstneriske værker m.v.) bortfalder, i og med at hjemlen til at udstede bekendtgørelsen foreslås afskaffet. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, og pkt. 2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 3

Da dette lovforslag kan siges at have konsekvenser på områder, der er dækket af hjemmestyreordningerne på Færøerne og i Grønland, bør en ikrafttræden for Færøerne og Grønland først ske efter forhandlinger med det færøske landsstyre og det grønlandske hjemmestyre.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om ophavsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 710 af 30. juni 2004, foretages følgende ændringer:

§ 10. Beskyttelse efter lov om mønstre udelukker ikke ophavsret.

Stk. 2. Halvlederproduktets udformning (topografi) nyder ikke beskyttelse efter denne lov, men beskyttes efter reglerne i lov om beskyttelse af halvlederproduktets udformning (topografi).

§ 11. Bestemmelserne i dette kapitel gør ikke indskrænkninger i ophavsmandens ret i henhold til § 3 ud over, hvad der følger af § 29.

Stk. 2. Når et værk anvendes i henhold til dette kapitel, må værket ikke ændres i videre udstrækning, end den tilladte brug kræver. Gengives værket offentligt, skal kilden angives i overensstemmelse med, hvad god skik kræver.

Stk. 3. Når et værk anvendes i henhold til dette kapitel, er det ikke tilladt at fremstille eksemplarer på grundlag af en gengivelse af værket i strid med § 2 eller på grundlag af en omgåelse af en teknisk foranstaltning i strid med § 75 c, stk. 1.

1. I § 10, *stk. 1*, ændres »lov om mønstre« til: »designloven«.

2. I § 11, *stk. 3*, indsættes som 2. *pkt.*:

»Bestemmelsen i 1. *pkt.* finder ikke anvendelse på fremstilling af eksemplarer i medfør af § 16, *stk. 5.*«

Gældende formulering

§ 16. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler, hvorefter arkiver, biblioteker og museer på nærmere fastsatte vilkår kan fremstille enkelte eksemplarer af værker til brug i deres virksomhed, såfremt det ikke sker i erhvervsøjemed. Sker eksemplarfremstillingen i form af lyd- og billedoptagelse eller i digital form, må eksemplarerne ikke uden ophavsmandens samtykke udlånes eller på anden måde gøres tilgængelige for almenheden uden for arkivet, biblioteket eller museet.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., må offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige, på bestilling gengive artikler fra aviser, tidsskrifter og samleværker, kortere afsnit af bøger og andre udgivne litterære værker samt illustrationer og noder, som er gengivet i tilslutning til teksten, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. omfatter ikke udsendelse i radio eller fjernsyn eller tilrådighedsstillelse af værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led.

Lovforslaget

3. § 16 ophæves, og i stedet indsættes:

»Arkiver, biblioteker og museer

§ 16. Offentlige arkiver, offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige, samt statslige museer og museer, der er godkendt efter museumsloven, må gengive og sprede eksemplarer af værker til brug i deres virksomhed i overensstemmelse med bestemmelserne i stk. 2-6, såfremt det ikke sker i erhvervsøjemed. Dette gælder dog ikke for edb-programmer i digital form, bortset fra computerspil.

Stk. 2. Institutionerne må fremstille eksemplarer i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed.

Stk. 3. Såfremt et eksemplar i en institutions samling er ufuldstændigt, må institutionen fremstille eksemplarer af de manglende dele, medmindre værket kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

Stk. 4. Biblioteker må fremstille eksemplarer af udgivne værker, der bør være tilgængelige i bibliotekets samlinger, men som ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

Stk. 5. Ophavsretten er ikke til hinder for fremstilling af eksemplarer i overensstemmelse med bestemmelserne i pligtafleveringsloven.

Stk. 6. Eksemplarer, der er fremstillet efter stk. 3-5 eller afleveret i medfør af pligtafleveringsloven, må udlånes til brugere. Det samme gælder i særlige tilfælde eksemplarer, der er fremstillet efter stk. 2. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. finder ikke anvendelse på billedoptagelser og eksemplarer fremstillet i digital form eller i form af lydoptagelser.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 7. Retten til videre udnyttelse af de eksemplarer, der er fremstillet i medfør af stk. 2-5, afhænger af de i øvrigt gældende regler.

§ 16 a. Offentliggjorte værker kan gøres tilgængelige for enkeltpersoner på de i § 16, stk. 1, nævnte institutioner til personligt gennemsyn eller studium på stedet ved hjælp af teknisk udstyr.

Stk. 2. Eksemplarer, der er fremstillet eller afleveret i medfør af pligtafleveringsloven, må uanset bestemmelsen i stk. 1 kun gøres tilgængelige på Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket og Det Danske Filminstitut for enkelte personer ad gangen.

Stk. 3. De i stk. 2 nævnte institutioner må overføre og udlevere eksemplarer af pligtafleverede værker, der er udsendt i radio og fjernsyn, filmværker og værker, der er offentliggjort i elektroniske kommunikationsnet, til forskningsformål, såfremt værket ikke kan erhverves i almindelig handel. Sådanne eksemplarer må ikke udnyttes på anden måde.

§ 16 b. Offentlige biblioteker og andre biblioteker, der helt eller delvis finansieres af det offentlige, kan på bestilling i digital form gengive artikler fra aviser, tidsskrifter og samleværker, kortere afsnit af bøger og andre udgivne litterære værker samt illustrationer og noder, som er gengivet i tilslutning til teksten, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. omfatter ikke udsendelse i radio eller fjernsyn eller tilrådighedsstillelse af værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led.«

Eksemplarfremstilling til syns- og hørehandicappede

§ 17. Det er tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtseende, døve og talemiddellidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på gengivelse eller eksemplarspredning, der sker i erhvervsøjemed.

4. *Overskriften* til § 17 affattes således:

»Syns- og hørehandicappede«

Bilag til f. t. l. vedr. ophavsretsloven

Gældende formulering

Lovforslaget

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder ikke anvendelse på en gengivelse, som udelukkende består af lydoptagelser, samt ved spredning af eksemplarer, der sker ved udlejning til almenheden.

Stk. 3. Erhververen af et eksemplar af værker, som af andre er fremstillet i overensstemmelse med stk. 1, må fremstille sådanne eksemplarer på grundlag af det erhvervede eksemplar, herunder sikkerhedseksemplarer, som er nødvendige for, at erhververen kan udnytte eksemplaret efter dets formål. De fremstillede eksemplarer må ikke udnyttes på anden måde. Retten til at udnytte dem bortfalder, hvis det erhvervede eksemplar gøres tilgængeligt for almenheden. Dette gælder dog ikke ved udlån og udlejning af erhvervede eksemplarer, som foretages af statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner.

Stk. 4. Af udgivne litterære værker må der, når det ikke sker i erhvervsøjemed, ved lydoptagelse fremstilles eksemplarer med henblik på udlån til blinde, svagtseende, ordblinde, læsehandicappede og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger. Ophavsmanden har krav på vederlag.

Stk. 5. Statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner kan til brug for syns- og hørehandicappede ved lyd- eller billedoptagelse fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Sådanne optagelser må kun udnyttes inden for virksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale.

§ 21. Et udgivet værk, som ikke er et sceneværk eller et filmværk, må fremføres offentligt

- 1) ved lejligheder, hvor tilhørerne eller tilskuerne har adgang uden betaling, hvis fremførelsen ikke er det væsentlige ved den pågældende foranstaltning, og hvis denne ikke finder sted i erhvervsøjemed, og
- 2) når fremførelsen sker til brug ved gudstjeneste eller undervisning.

5. § 17, stk. 2-4, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på lydoptagelser af litterære værker eller på gengivelser, der udelukkende består af lydoptagelser af musikværker.

Stk. 3. Lydoptagelser af udgivne litterære værker må gengives og spredes til brug for syns- og læsehandicappede, når det ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 4.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 2, gælder ikke for fremførelse i radio eller fjernsyn samt for fremførelse i undervisningsvirksomhed, der sker i erhvervsøjemed.

Stk. 3. Offentliggjorte værker kan gøres tilgængelige for enkeltpersoner på offentlige biblioteker til personligt gennemsyn eller studium på stedet ved hjælp af teknisk udstyr.

§ 24. Kunstværker, der indgår i en samling, eller som udstilles eller udbydes til salg, må gengives i kataloger over samlingen og i meddelelser om udstilling eller salg.

Stk. 2. Kunstværker må afbildes, når de er varigt anbragt på eller ved en for almenheden tilgængelig plads eller vej. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse, såfremt kunstværket er hovedmotiv og gengivelsen udnyttes erhvervs-mæssigt.

Stk. 3. Bygninger må frit afbildes.

§ 27. Når eksemplarer af værker beskyttet efter denne lov er indgået til en forvaltningsmyndighed eller domstol i forbindelse med dens virksomhed, er ophavsretten ikke til hinder for, at andre forlanger aktindsigt i eksemplarer af værker, herunder forlanger afskrift eller kopi, i overensstemmelse med lovgivningens bestemmelser herom. Det samme gælder for værker, som er frembragt inden for den pågældende forvaltningsmyndighed eller domstol.

Stk. 2. Ophavsretten er ikke til hinder for, at arkivalier, der er afleveret til et offentligt arkiv eller en institution, som efter kulturministerens bestemmelse kan sidestilles hermed, gøres tilgængelige for almenheden i overensstemmelse med arkivlovgivningens bestemmelser herom. Der må dog ikke udleveres afskrifter eller fremstilles kopier af private arkivalier.

Stk. 3. Retten til videre udnyttelse af værker, hvortil der i henhold til stk. 1 eller 2 er givet adgang, eller hvoraf der er udleveret afskrifter eller kopier, afhænger af de i øvrigt gældende regler.

6. § 21, stk. 3, ophæves.

7. § 24, stk. 1, affattes således:

»Kunstværker, der indgår i en samling, eller som udstilles eller udbydes til salg, må gengives i kataloger over samlingen. Sådanne kunstværker må endvidere gengives i meddelelser om udstilling eller salg, herunder i form af overføring til almenheden.«

8. I § 27, stk. 2, udgår »afskrifter eller fremstilles«.

Gældende formulering

§ 30. Danmarks Radio, TV 2 samt Færøernes Radio (Utvarp Føroya), Færøernes Fjernsyn (Sjónvarp Føroya) og Grønlands Radio (Kalaallit Nunaata Radioa) kan i radio eller fjernsyn udsende udgivne værker, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. gælder ikke for sceneværker og filmværker.

Stk. 2. Ophavsmanden kan over for radio- eller fjernsynsforetagendet nedlægge forbud mod værkets udsendelse i henhold til stk. 1.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte, at bestemmelserne i stk. 1 og 2 skal finde tilsvarende anvendelse på aftaler, der er indgået af andre radio- og fjernsynsforetagender.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, når ophavsmanden til et kunstværk har overdraget et eller flere eksemplarer til andre.

Stk. 5. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., finder ikke anvendelse på udsendelser i radio og fjernsyn via satellit, medmindre der samtidig af det pågældende radio- eller fjernsynsforetagende foretages udsendelse over et jordsendnet.

§ 30 a. Offentliggjorte værker, der indgår i Danmarks Radios eller TV 2's egne produktioner, kan af de nævnte radio- og fjernsynsforetagender genudsendes og stilles til rådighed på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på eksemplarfremsættelse, som er nødvendig for gengivelsen. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder kun for værker, der indgår i produktioner, som har været udsendt før den 1. januar 1998.

Stk. 2. Ophavsmanden kan over for radio- eller fjernsynsforetagendet nedlægge forbud mod værkets gengivelse i henhold til stk. 1.

Lovforslaget

9. I § 30, *stk. 1*, ændres »Danmarks Radio, TV 2 samt Færøernes Radio (Utvarp Føroya), Færøernes Fjernsyn (Sjónvarp Føroya) og Grønlands Radio (Kalaallit Nunaata Radioa)« til: »DR, TV 2/DANMARK A/S og de regionale TV 2-virksomheder«.

10. I § 30 a, *stk. 1*, ændres »Danmarks Radios og TV 2's« til: »DR's, TV 2/DANMARK A/S' og de regionale TV 2-virksomheders«.

Gældende formulering

§ 33. Værker, som udsendes i radio eller fjernsyn, må optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive dem, og opbevares i Statens Mediesamling, såfremt udsendelsen er af dokumentarisk værdi. Mediesamlingen må fremstille enkelte eksemplarer af udsendelserne i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed samt til forskningsformål. Retten til videre udnyttelse afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte, at bestemmelsen i stk. 1 skal finde tilsvarende anvendelse på andre offentlige arkiver.

§ 47. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlag i henhold til § 17, stk. 4, § 18, stk. 1, § 51, stk. 2, og § 68, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for et af kulturministeren nedsat nævn, Ophavsretslicensnævnet. Nævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Kulturministeren fastsætter nærmere regler for nævnets virksomhed og kan herunder fastsætte bestemmelser om dækning af omkostningerne ved virksomheden.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om opkrævning af vederlag i henhold til § 17, stk. 4, § 18, stk. 1, og § 68.

Stk. 3. Såfremt brugeren af et værk i henhold til § 68 ikke betaler det vederlag, der er fastsat ved parternes aftale eller ved Ophavsretslicensnævnets afgørelse, kan det ved dom fastslås, at den pågældende værksudnyttelse kun kan foretages med ophavsmandens samtykke, indtil betaling er sket.

§ 49. Vederlagskrav i henhold til § 17, stk. 4, § 18, stk. 1, og § 68 forældes efter 3 år fra udgangen af det år, i hvilket værksudnyttelsen fandt sted.

Stk. 2. Såfremt vederlagskravet gøres gældende af en organisation, gælder bestemmelsen i stk. 1 også for ophavsmandens krav mod organisationen.

Stk. 3. Forældelsen afbrydes ved skriftligt påkrav.

Lovforslaget

11. § 33 ophæves.

12. I § 47, *stk. 1* og 2, og § 49, *stk. 1*, ændres »17, stk. 4« til: »17, stk. 3«.

Gældende formulering

§ 48. Nægter en organisation, som er godkendt efter § 50, stk. 3, eller et radio- eller fjernsynsforetagende uden rimelig grund at give samtykke til, at værker og udsendelser, som udsendes trådløst, samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg eller trådløst, eller tilbydes en sådan videreudsendelse på urimelige vilkår, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor. Bestemmelsen i § 50, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Ophavsretslicensnævnets afgørelser efter 1. pkt. har ikke bindende virkning for radio- og fjernsynsforetagender.

Stk. 2. Nægter et radio- eller fjernsynsforetagende efter § 69 at give samtykke til, at foretagendets radio- eller fjernsynsudsendelser optages på en måde, som er omhandlet i § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 5, eller kan der ikke opnås enighed om vilkårene for en sådan optagelse, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring af hver af parterne meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder kun anvendelse, hvis en organisation af ophavsmænd har indgået en aftale, som omfattes af § 50, jf. § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 5. Bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse.

§ 50. Aftalelicens efter §§ 13 og 14, § 16, stk. 2, § 17, stk. 5, § 23, stk. 2, og §§ 30, 30 a og 35 kan påberåbes af brugere, der har indgået en aftale om den pågældende værksudnyttelse med en organisation, som omfatter en væsentlig del af ophavsmænd til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark. Aftalelicensen giver brugeren ret til at udnytte andre værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen.

Stk. 2. Aftalelicensen giver kun brugeren ret til at benytte de ikke-repræsenterede ophavsmænds værker på den måde og på de vilkår, som følger af den indgåede aftale med organisationen og af de i stk. 1 nævnte bestemmelser.

Lovforslaget

13. I § 48, stk. 2 og 3, ændres »17, stk. 5« til: »17, stk. 4«.

14. I § 50, stk. 1, § 51, stk. 1, og § 52, stk. 1, ændres »§§ 13 og 14, § 16, stk. 2, § 17, stk. 5« til: »§§ 13, 14 og 16 b, § 17, stk. 4«.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 3. Rettighedshaverorganisationer, som indgår aftaler af den i stk. 1 nævnte karakter, skal godkendes af kulturministeren. Der kan kun godkendes én organisation inden for hver værksart. Ministeren kan bestemme, at en godkendt organisation på nærmere angivne områder skal være en fællesorganisation, som omfatter flere organisationer, der opfylder kravene efter stk. 1.

§ 51. For værksudnyttelse i henhold til §§ 13 og 14, § 16, stk. 2, § 17, stk. 5, § 23, stk. 2, og §§ 30, 30 a og 35 skal de regler, som organisationen har fastsat med hensyn til fordelingen af vederlag mellem de af organisationen repræsenterede ophavsmænd, finde tilsvarende anvendelse over for ikke-repræsenterede ophavsmænd.

Stk. 2. Ikke-repræsenterede ophavsmænd kan gøre krav på individuelt vederlag, selv om en sådan ret hverken fremgår af aftalen med brugeren eller af organisationens vederlagsregler. Størrelsen af det individuelle vederlag kan fastsættes efter bestemmelsen i § 47, stk. 1. Vederlagskravet kan kun rettes mod organisationen.

Stk. 3. Vederlagskrav, som de i henhold til § 50, stk. 3, godkendte organisationer ønsker at fremsætte i forbindelse med værksudnyttelse efter § 35, skal fremsættes samtidig over for brugerne.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse på vederlagskrav i henhold til de i stk. 1 og 2 nævnte bestemmelser.

§ 52. Hvis forhandlinger om indgåelse af aftaler som nævnt i § 13, stk. 1, § 14, § 16, stk. 2, § 17, stk. 5, § 23, stk. 2, og § 30 a ikke fører til noget resultat, kan hver af parterne kræve mægling.

Stk. 2. Krav om mægling rettes til kulturministeren. Kravet kan fremsættes, når en af parterne har afbrudt forhandlingerne eller afvist et ønske om forhandlinger, eller når forhandlingerne ikke synes at ville føre til noget resultat.

Stk. 3. Mæglingen foretages af en forligsmand, der udpeges af kulturministeren. Forligsforhandlingerne skal baseres på parternes eventuelle løsningsforslag. Forligsmanden kan foreslå parterne at lade tvisten afgøre ved voldgift og kan medvirke ved udpegningen af voldgiftsmænd.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Forligsmanden kan fremsætte forslag til tvistens løsning og kan kræve, at et sådant forslag forelægges parternes kompetente organer til vedtagelse eller forkastelse inden en af forligsmanden fastsat frist. Forligsmanden underretter kulturministeren om mæglingens udfald.

Stk. 5. Forligsmanden kan bestemme, at aftaler skal forblive i kraft, selv om aftaleperioden er udløbet eller vil udløbe under forhandlingerne. Aftalen kan dog ikke forlænges i mere end to uger efter, at parterne har taget stilling til et endeligt mæglingsforslag eller forslag til voldgiftsbehandling, eller efter at forligsmanden har meddelt, at der ikke er basis for at fremsætte sådanne forslag.

Stk. 6. Den, der er eller har været forligsmand, må ikke ubeføjet røbe eller udnytte, hvad denne har fået kendskab til som forligsmand.

Stk. 7. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om dækning af omkostningerne ved forligsmandens virksomhed.

§ 65. En udøvende kunstners fremførelse af et litterært eller kunstnerisk værk må ikke uden kunstnerens samtykke

- 1) optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den, eller
- 2) gøres tilgængelig for almenheden.

Stk. 2. Er fremførelsen optaget som anført i stk. 1, nr. 1, må den ikke uden den udøvende kunstners samtykke eftergøres eller gøres tilgængelig for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da fremførelsen fandt sted. Hvis en optagelse af en fremførelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første.

Stk. 3. En aftale mellem en udøvende kunstner og en filmproducent om at medvirke ved indspilningen af en film indebærer, at den udøvende kunstner i mangel af modstående aftale formodes at have overdraget sin ret til udlejning af filmen til producenten.

15. I § 65, stk. 4, og § 66, stk. 2, ændres »§§ 13 og 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1-3 og 5« til: »§§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4«.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13 og 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1-3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 21, 22, 25, 27, 28, 30 a, 31, 33-35, 39-47, 49-57, 58 a, 61 og 62 finder tilsvarende anvendelse på udøvende kunstneres fremførelser og optagelser heraf.

§ 66. Lydoptagelser må ikke uden fremstillerens samtykke eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en lydoptagelse udgives inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse fandt sted. Hvis en lydoptagelse ikke udgives, men på anden måde offentliggøres inden for den i 1. pkt. nævnte periode, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor offentliggørelsen fandt sted.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13 og 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1-3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 21, 22, 25, 27, 28, 30 a, 31, 33, 34, 39-47 og 49-52 finder tilsvarende anvendelse på lydoptagelser.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må lydoptagelser, som udsendes trådløst i radio eller fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.

§ 70. Den, som fremstiller et fotografisk billede (fotografen), har eneret til at råde over billedet ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Retten til et fotografisk billede varer, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da billedet blev fremstillet.

16. I § 65, stk. 4, og § 70, stk. 3, ændres »33-35« til: »34, 35«.

Gældende formulering

Stk. 3. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 9, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, og stk. 3, §§ 13-16, § 17, stk. 1, 3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20, 21 og 23, § 24, stk. 1 og 2, og §§ 25, 27, 28, 30-31, 33-35, 39-47, 49-58 og 60-62 finder tilsvarende anvendelse på fotografiske billeder. Er et fotografisk billede genstand for ophavsret efter § 1, kan denne også gøres gældende.

Fremstillere af lydoptagelser

§ 75 d. Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47, stk. 1, kan på begæring pålægge en rettighedshaver, som har gjort brug af de i § 75 c, stk. 1, nævnte effektive tekniske foranstaltninger, at stille sådanne midler til rådighed for en bruger, som er nødvendige for, at denne kan drage fordel af bestemmelserne i § 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1-4, § 18, stk. 1 og 2, § 21, stk. 1, nr. 2, § 23, stk. 1, og §§ 26-28, 31, 33 og 68. Imødekommer rettighedshaveren ikke pålægget inden 4 uger fra nævnets afgørelse, kan brugeren uanset bestemmelsen i § 75 c, stk. 1, foretage omgåelse af den tekniske foranstaltning. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. finder kun anvendelse i forhold til brugere, som har lovlig adgang til værket eller frembringelsen m.v.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder kun anvendelse, i det omfang rettighedshaveren ikke ved frivillige foranstaltninger, herunder aftaler med andre involverede parter, har sikret, at brugeren uanset anvendelsen af effektive tekniske foranstaltninger kan drage fordel af de i stk. 1 nævnte bestemmelser.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på værker og andre frembringelser m.v., der på kontraktmæssige vilkår stilles til rådighed for almenheden på en sådan måde, at almenheden har adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led.

Lovforslaget

17. I § 66, stk. 2, og § 75 d, stk. 1, udgår », 33«.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 67. Billedoptagelser må ikke uden fremstillerens samtykke eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en billedoptagelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 2, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13 og 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, 3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, § 21, stk. 3, og §§ 22, 25, 27, 28, 30 a, 31-34, 47 og 49-52 finder tilsvarende anvendelse på billedoptagelser.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må billedoptagelser, som udsendes trådløst i fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.

§ 69. En radio- eller fjernsynsudsendelse må ikke uden radio- eller fjernsynsforetagendets samtykke udsendes af andre eller på anden måde fremføres offentligt. Udsendelsen må heller ikke uden samtykke affotograferes eller optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den.

Stk. 2. Er en udsendelse affotograferet eller optaget som anført i stk. 1, må den ikke uden foretagendets samtykke eftergøres eller gøres tilgængelig for almenheden før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da udsendelsen fandt sted.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 2, og stk. 5, 1. pkt., § 15, § 17, stk. 1-3, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22 og 25, § 27, stk. 1 og 3, og §§ 28 og 31-33 finder tilsvarende anvendelse på radio- og fjernsynsudsendelser.

18. I § 67, *stk. 2*, ændres »§§ 13 og 15, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, 3 og 5« til: »§§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1 og 4«, og »§ 21, stk. 3,« udgår.

19. I § 67, *stk. 2*, ændres »31-34« til: »31, 32, 34«.

20. I § 69, *stk. 3*, ændres »§ 15, § 17, stk. 1-3« til: »§§ 15-16 a, § 17, stk. 1 og 2«.

21. I § 70, *stk. 3*, ændres »13-16, § 17, stk. 1, 3 og 5« til: »13-16 b, § 17, stk. 1 og 4«.

Gældende formulering

§ 71. Den, som fremstiller et katalog, en tabel, en database eller lignende, hvori et større antal oplysninger er sammenstillet, eller som er resultatet af en væsentlig investering, har eneret til at råde over det pågældende arbejde som helhed eller en væsentlig del deraf ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på en eksemplar fremstilling eller tilgængeliggørelse for almenheden af uvæsentlige dele af indholdet af et katalog, en tabel, en database eller lignende, som foretages gentagne gange og systematisk, såfremt de nævnte handlinger kan sidestilles med handlinger, der strider mod en normal udnyttelse af de pågældende arbejder, eller som skader fremstillerens legitime interesser urimeligt.

Stk. 3. Er arbejder af den i stk. 1 nævnte art eller dele deraf genstand for ophavsret eller anden beskyttelse, kan denne også gøres gældende.

Stk. 4. Beskyttelsen efter stk. 1 varer indtil 15 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor arbejdet blev fremstillet. Hvis et arbejde af den nævnte art gøres tilgængeligt for almenheden inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog indtil 15 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor arbejdet første gang blev gjort tilgængeligt for almenheden.

Stk. 5. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 6-9, § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 4, stk. 4, nr. 3, og stk. 5, 2. pkt., §§ 13-17, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20 - 22, 25, 27, 28, 30-35, § 36, stk. 2 og 3, § 47 og §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på de kataloger, tabeller, databaser m.v., der er nævnt i stk. 1.

Stk. 6. Aftalevilkår, der udvider fremstillerens ret efter stk. 1 til et offentliggjort arbejde, er ugyldige.

Lovforslaget

22. I § 71, stk. 5, ændres »30-35« til: »30-32, 34 og 35«.

Gældende formulering

§ 88. Under forudsætning af gensidighed kan ved kgl. anordning anvendelsen af lovens bestemmelser udvides i forhold til andre lande.

Stk. 2. Endvidere kan loven ved kgl. anordning gøres anvendelig på værker, som først er udgivet af mellemfolkelige organisationer, samt på ikke-udgivne værker, som sådanne organisationer har ret til at udgive.

Lovforslaget

23. I § 75 d, *stk. 1*, ændres »§ 15, § 16, *stk. 1*, § 17, *stk. 1-4*« til: »§§ 15 og 16, § 17, *stk. 1-3*«.

24. § 88 affattes således:

»§ 88. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler, hvorefter anvendelsen af lovens bestemmelser under forudsætning af gensidighed udvides i forhold til andre lande.

Stk. 2. Endvidere kan kulturministeren fastsætte nærmere regler, hvorefter loven gøres anvendelig på værker, som først er udgivet af mellemfolkelige organisationer, samt på ikke-udgivne værker, som sådanne organisationer har ret til at udgive.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2005.

Stk. 2. Anordning nr. 1213 af 17. december 2002 som ændret ved anordning nr. 159 af 17. marts 2004 forbliver i kraft, indtil den afløses eller ændres af regler udstedt i medfør af ophavsretslovens § 88 som affattet ved denne lovs § 1, nr. 24.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 876 af 28. november 1997 ophæves.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bilag 2

Kulturministeriets bekendtgørelse nr. 876 af 28. november 1997

Bekendtgørelse om arkivers, bibliotekers og museers adgang til at fremstille eksemplarer af litterære og kunstneriske værker m.v.

I medfør af § 16 i lov om ophavsret, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 194 af 11. marts 1997, fastsæt- tes:

§ 1. Følgende arkiver, biblioteker og museer (i det følgende »institutionerne«) har ret til uden rettighedshaverens samtykke at fremstille ek- semplarer af beskyttede værker, lyd- og billed- optagelser, fotografiske billeder og kataloger m.v. til brug i deres virksomhed i overensstem- melse med de nedenfor angivne regler:

- 1) Statslige og kommunale arkiver.
- 2) Offentlige biblioteker samt andre bibliote- ker, der helt eller delvis finansieres af det of- fentlige.
- 3) Statslige museer samt museer, der er god- kendt efter museumsloven.
- 4) Andre arkiver, biblioteker og museer, som det efter kulturministerens bestemmelse i hvert enkelt tilfælde skønnes forsvarligt og rimeligt at sidestille med de ovennævnte.

Eksemplarfremstilling i bevaringsøjemed

§ 2. Det er tilladt at fremstille arkiveksemplarer af materiale i institutionernes samlinger i det omfang bevarings- og sikkerhedshensyn betin- ger det, herunder også af materiale, der er frem- stillet efter denne bekendtgørelses §§ 3-5.

Komplettering af defekte værker

§ 3. Såfremt et eksemplar af et værk eller sam- levværk er ufuldstændigt, må institutionerne fremstille eksemplarer af de manglende dele, for så vidt de manglende dele har et ringe omfang i forhold til værket, og en genanskaffelse af vær- ket ikke er mulig i almindelig handel, hos udgi- veren eller forlæggeren.

Forøgelse af samlingerne ved eksemplarfremstilling

§ 4. De videnskabelige og faglige biblioteker, der fungerer som universitetsbibliotek eller ho- vedbibliotek for et vist fagområde, kan fremstille eksemplarer af udgivne værker, lyd- og billedop- tagelser, fotografiske billeder og kataloger m.v., som bør forefindes tilgængelige i bibliotekets samlinger, men ikke kan erhverves i almindelig handel, hos udgiveren eller forlæggeren. Der må kun fremstilles ét eksemplar af hvert værk m.v.

§ 5. Det er tilladt at fremstille eksemplarer af de i § 1 nævnte værker m.v. i overensstemmelse med § 2, stk. 3, i lov nr. 423 af 10. juni 1997 om pligtaflevering af udgivne værker.

Eksemplarfremstilling til forskningsformål m.v.

§ 6. Det er tilladt at fremstille enkelte eksem- plarer af materiale i institutionernes samlinger:

- 1) Til brug ved forskning.
- 2) Med henblik på udlevering af eksemplarer til andre brugere, når der er tale om enkelte artikler i samleværker, aviser og tidsskrifter samt kortere afsnit af bøger og andre udgiv- ne skrifter.
- 3) Med henblik på udlån af eksemplarer, som det på grund af materialets særlige værdi, sjældenhed eller ringe holdbarhed ikke af in- stitutionerne skønnes forsvarligt at udlåne.

Stk. 2. Der må kun stilles 1 eksemplar til rådigh- ed for den enkelte bruger.

Stk. 3. Uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 må der kun fremstilles eksemplarer af ikke-offent- liggjorte værker m.v., der er overdraget instituti- onen ved aftale eller testamente, såfremt ikke an- det er bestemt eller må anses forudsat.

§ 7. Eksemplarer, der er fremstillet efter denne bekendtgørelse, må kun anvendes af enkeltper- soner til personligt gennemsyn eller studium,

herunder gennemsyn og studium ved hjælp af skærmgengivelse og afspilning, inden for den institution, hvor eksemplarfremsstillingen har fundet sted. Det er dog tilladt i papirform at udlevere eksemplarer til enkeltpersoner i overensstemmelse med § 6.

§ 8. Adgangen til eksemplarfremsstilling efter denne bekendtgørelse omfatter ikke edb-programmer i maskinlæsbar form.

Stk. 2. Denne bekendtgørelse gør ingen indskrænkninger i adgangen til eksemplarfremsstilling efter ophavsretslovens bestemmelser i øvrigt, herunder i institutionernes brugeres adgang til at fremstille eller lade fremstille eksemplarer til privat brug efter lovens § 12.

Retshåndhævelse

§ 9. Overtrædelse af bestemmelserne i denne bekendtgørelse vil kunne indebære en overtrædelse af ophavsretslovens § 2, der vil kunne medføre straf, erstatning og godtgørelse efter bestemmelserne i lovens kapitel 7. Kulturministeren kan i sådanne tilfælde fratage det for overtrædelsen ansvarlige arkiv, bibliotek eller museum retten til fremsstilling af eksemplarer efter denne bekendtgørelse.

Ikrafttræden m.v.

§ 10. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. december 1997.

Stk. 2. Anordning nr. 272 af 21. juli 1962 om arkivers, bibliotekers og museers adgang til at fremstille eksemplarer af litterære og kunstneriske værker m.v. ved fotokopiering ophæves.

Kulturministeriet, den 28. november 1997

EBBE LUNDGAARD

/ J. Nørup-Nielsen

Bilag 3**Høringsinstanser**

Adjunkt Hanne Kirk Deichmann, Advokatrådet, Akademiet for de Skønne Kunster, Akademiet for de tekniske Videnskaber, Amdsrådsforeningen i Danmark, Antipiratgruppen, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, Arkitektforbundet, Beskæftigelsesministeriet, Bibliotekarforbundet, Bibliotekslederforeningen, Biblioteksstyrelsen, Billedkunstneres Forbund, Bologiskabernes Landsforening, Brancheorganisationen for Undervisningsmidler, Brancheorganisationen Forbrugerelektronik, Business Software Alliance, Canal Digital, Copy-Dan, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Biblioteksskole, Danmarks Blindebibliotek, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Danmarks Idræts-Forbund, Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Artist Forbund, Dansk BiblioteksCenter, Dansk Blindesamfund, Dansk Fagpresse, Dansk Filmfotograf Forbund, Dansk Firmaidrætsforbund, Dansk Folkemindesamling, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Forening til Bekæmpelse af Produktpirateri, Dansk Forfatterforening, Dansk Fotografisk Forening, Dansk Galleri Sammenslutning, Dansk Handel og Service, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Journalistforbund, Dansk Kælmesterforening, Dansk Kommunikationsforening, Dansk Komponistforening, Dansk Kulturhistorisk Museumsforening, Dansk Kunstneråd, Dansk Magasinpresses Udgiverforening, Dansk Metalarbejderforbund, Dansk Musikbiblioteksforening, Dansk Musiker Forbund, Dansk Musikforlæggerforening, Dansk Skuespillerforbund, Dansk Solist-Forbund, Danske Billedautorer, Danske Billedkunstneres Fagforening, Danske Dagblades Forening, Danske Dramatikeres Forbund, Danske Filminstruktører, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, Danske Jazz-, Beat- og Folkemusikautorer, Danske Kunsthåndværkere, Danske Mediers Forum, Danske Populærautorer, Danske Reklamebureauers Brancheorganisation, Danske Skønlitterære Forfattere, Danske Teatres Fællesorganisation, Danske Tegneserieskabere, Danske Uafhængige Pladeselskaber, Datatilsynet, DDJO, De Samvir-

kende Invalideorganisationer, Den danske Boghandlerforening, Den danske Forlæggerforening, Den Kristne Producent Komite, Det Centrale Handicapråd, Det danske Akademi, Det Danske Filminstitut, Det Kgl. Bibliotek, Det Kgl. Teater, DIFO, Digital Forbruger Danmark, Direktoratet for Kriminalforsorgen, DK Hostmaster A/S, DK 4, Docent Thomas Riis, Domstolsstyrelsen, DR, Døvefilm Video, FDM (Foreningen af Danske Internetmedier), Film- og TV-arbejderforeningen, FILMRET, Finansministeriet, Finansrådet, Fonden for Aktive Blinde, Forbrugerrådet, Forenede Danske Antenneanlæg, Foreningen af Arbejderbevægelsens Medievirksomheder, Foreningen af Auktionsledere i Danmark, Foreningen af Billedmedieoversættere, Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter, Foreningen af Danske Kunstmuseer, Foreningen af Danske Naturhistoriske Museer, Foreningen af Danske Sceneinstruktører, Foreningen af Filmudlejere i Danmark, Foreningen af Kommercielle Lokalradio og TV-stationer, Foreningen af Videogramdistributører i Danmark, Foreningen Danske Designere, Foreningen for Dansk Internet Handel, Forskningsbibliotekernes Chefkollegium, Forsvarsministeriet, Frederiksberg Kommune, Fællesrådet for Autorer, Fællesrådet for Udøvende Kunstnere, Færøernes Hjemmestyre, Grafisk Arbejdsgiverforening, Gramex, Grønlands Hjemmestyre, HK, HORESTA, HTS-I, Håndværksrådet, IFPI Danmark, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, IT-Brancheorganisationen, ITEK, Justitsministeriet, Kirkeministeriet, KODA, Kommunernes Landsforening, Kommunernes Skolebiblioteksforening, Konkurrence Rådet, Kræftens Bekæmpelse, Kulturarvsstyrelsen, Kulturministeriets Rektorer – KUR, Kunsthandlerforeningen, Kunstrådet, Københavns Kommune, Landsforeningen til bevaring af fotografier og film, Landsorganisationen i Danmark, Lektor Morten Rosenmeier, Lægemiddel Industri foreningen, Miljøministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Multi Medie Foreningen, Nordisk Copyright Bureau, Ophavsret-

ligt Forum, Ophavsretslicensnævnet, Ordblinde/Dysleksiforeningen, Patent- og Varemærkestyrelsen, Phonofile, Praktiserende Arkitekters Råd, Producentforeningen, Professor Jens Schovsbo, Professor Mads Bryde Andersen, Professor Palle Bo Madsen, Professor Peter Blume, PROSA, Radio 2, Rektorkollegiet, RettighedsAlliancen, Rigsarkivet, Rigsrevisionen, Sammenslutningen af Danske Scenografer, Sammenslutningen af Lokalarkiver, Sammenslutningen af lokale radio- og tv-stationer i Danmark, Samrådet for Ophavsret, Skatteministeri-

et, SKY Radio, SMID (Sammenslutningen af Medieforskere I Danmark), Socialministeriet, Solistforeningen af 1921, Speaker- og Indlæserforeningen, Statens Kunstfond, Statens Museum for Kunst, Statsbiblioteket, Statsministeriet, STOP I/S, TDC, Teaterteknikerforbundet, Tegnerne/Tegnerforbundet af 1919, Teknologirådet, Trafikministeriet, TV 2/DANMARK, TV 3, Tv-Danmark, UBOD, UBVA, Udenrigsministeriet, Undervisningsministeriet, Viasat, Videnskabsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet.

F. t. I. vedr. ophavsretsloven

Til lovforslag nr. L 78. Skriftlig fremsættelse (4. november 2004)

Kulturministeren (Brian Mikkelsen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af ophavsretsloven (Arkiver, biblioteker og museer samt syns- og læsehandicappede m.v.)

(Lovforslag nr. L 78).

Et af hovedformålene med lovforslaget er at sikre, at ophavsretten ikke er til hinder for indsamling og bevaring af materiale, som er undergivet pligtaflevering. Lovforslaget skal ses i sammenhæng med det samtidig fremsatte forslag om en ny pligtafleveringslov.

Lovforslaget indebærer, at pligtafleveringsinstitutionerne (navnlig Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket) må fremstille eksemplarer af bl.a. internethjemmesider, film og radio- og tv-udsendelser i overensstemmelse med pligtafleveringslovens bestemmelser.

I tilknytning hertil foreslås det, at pligtafleveret materiale, herunder internetmateriale, kan gøres tilgængeligt for enkelte personer ad gangen på skærmterminaler på pligtafleveringsinstitutionerne. Den nærmere fastlæggelse af tilgængeliggørelsen af pligtafleveret materiale reguleres i pligtafleveringsloven.

Når det gælder brug af pligtafleveret materiale til forskningsformål indebærer lovforslaget, at pligtafleveringsinstitutionerne får mulighed for at overføre og udlevere kopier af værker, der er udsendt i radio og tv, filmværker og værker, der er offentliggjort i elektroniske kommunikationsnet, fx internettet. Det betyder eksempelvis, at en forsker kan få tilsendt kopi af en pligtafleveret internethjemmeside via e-mail. Desuden vil en person med en dokumenteret forskningsmæssig interesse kunne få udleveret en kopi af en pligtafleveret radio- eller tv-udsendelse.

Samtidig med den udtrykkelige regulering af samspillet mellem den foreslåede nye pligtafle-

veringslov og ophavsretsloven foreslås en generel forenkling af reglerne i ophavsretsloven om arkivers, bibliotekers og museers adgang til kopiering m.v. Dette har hidtil været reguleret i en bekendtgørelse, der er udstedt med hjemmel i ophavsretsloven. Der stilles forslag om at samle alle relevante bestemmelser ét sted i ophavsretsloven.

Herudover fremsættes der forslag om at ændre bestemmelserne i ophavsretsloven om brug af værker til fordel for syns- og læsehandicappede. Efter ophavsretsloven gælder der en tvangslicens for fremstilling af lydbøger til blinde, svagtseende, ordblinde, læsehandicappede og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger. Tvangslicensen indebærer, at fx Danmarks Blindbibliotek kan indlæse bøger mod at betale vederlag til forfatterne. De fremstillede lydbøger må i dag alene udlånes til gruppen af syns- og læsehandicappede. Det foreslås at udvide adgangen til distribution af lydbøger til også at omfatte onlinedistribution og lignende. Forfatterne vil fortsat have krav på vederlag for fremstilling og distribution af lydbøger.

Kunstmuseerne har ytret ønske om, at der i ophavsretsloven skabes bedre muligheder for information om museernes udstillinger. Efter de gældende regler kan museerne frit gengive kunstværker, der indgår i deres samlinger, i kataloger over samlingerne og i meddelelser om udstilling eller salg. Dette gælder dog ikke brug på fx internettet. Jeg kan tilslutte mig museernes synspunkter om, at informationsadgangen bør være bedre. På den baggrund foreslås det præciseret i loven, at kunstværker må gengives i meddelelser om udstilling eller salg, herunder i form af reklamering for begivenhederne på internettet. Gengivelse af kunstkataloger m.v. på internettet kræver dog fortsat tilladelse fra rettighedshaverne.

Endvidere åbnes der med lovforslaget mulighed for, at besøgende på museer ved hjælp af

elektroniske infostandere og lignende kan få adgang til at konsultere museernes samlinger på stedet.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med bemærkninger, anbefaler jeg forslaget til Folketingets velvillige behandling.